

de klok op leisure... tijd voor vrijetijd

Nota Vrijtijdsvoorzieningen Helmond 2010 - 2015

de klok op leisure... tijd voor vrijetijd

Nota Vrijetijdsvoorzieningen Helmond 2010-2015

Voorwoord

Helmond profileert zich graag als prettige woonstad. Terecht, want afgelopen periode heeft onze stad zich met toonaangevende woningbouwprojecten met veel succes op de kaart gezet, niet alleen in de regio, maar zeker ook daarbuiten en zelfs in het buitenland. Voorwaarde voor prettig wonen is allereerst een fijn huis, dat aansluit bij de woonwensen van de bewoner(s). Maar er is meer nodig dan dat. Omgevingsfactoren geven -uiteindelijk- de doorslag bij de keuze om ergens wel of niet te gaan wonen, om een huis wel of niet te kopen. Locatie, locatie, locatie. Makelaars weten dat al jaren. Een belangrijke vestigingsplaatsfactor is de aan- of afwezigheid van voldoende en aantrekkelijke vrijetijdsvoorzieningen. In een stad waar niets de doen of te beleven is, wil niemand wonen.

Dit geldt niet alleen voor bewoners, maar evengoed voor bedrijven. In een stad waar niemand wil wonen, zullen bedrijven zich niet willen vestigen. De regio Zuidoost-Brabant wil excelleren en uitgroeien tot de top in Europa op het gebied van technologie en kennis. Met Brainport als vehikel wordt stevig ingezet op die regionale missie. Van belang is te beseffen, dat investeren in een aantrekkelijke leefomgeving randvoorwaardelijk is voor het verder versterken van de concurrentiepositie van de regio. Het realiseren van een aantrekkelijke vrijetijdsvoorzieningenstructuur vormt daarmee een belangrijke strategische opgave. Geen Brainport zonder kenniswerkers, geen kenniswerkers zonder vrijetijdsvoorzieningen.

Het voeren van strategisch beleid op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen is dan ook geen luxe, maar pure noodzaak. Gegeven de huidige economische situatie hebben we daarbij als gemeente meer dan ooit een voorbeeldfunctie door allereerst bestaande ambities ten uitvoer te brengen. Maar we kunnen het niet alleen. Als het gaat om vrijetijdsvoorzieningen, dan is het toch vooral de markt die aan zet is. Die uiteindelijk de laatste stap moet zetten. Waarbij het aan ons is, om te laten zien dat het meer dan de moeite waard is om in Helmond te investeren. De stad biedt volop kansen en mogelijkheden voor ondernemers die vooruit willen. Deze beleidsnota nodigt daartoe nadrukkelijk uit.

College van Burgemeester en Wethouders

Samenvatting

Waarover gaat deze nota?

Deze nota gaat over vrijetijdsvoorzieningen, ook wel aangeduid als leisurevoorzieningen, in Helmond. Over de bestaande situatie, maar vooral over de gewenste toekomstige situatie. Aan welke voorzieningen heeft Helmond nu en in de toekomst behoefte? Welke plekken zijn daarvoor beschikbaar? Wie is er eigenlijk aan zet, als het gaat om het nemen van initiatief? Wat kan de overheid überhaupt doen om het stedelijk leisure-aanbod naar een hoger niveau te tillen? Is het verstandig om weer nieuwe projecten toe te voegen aan de vele plannen en projecten die er in Helmond al op stapel staan?

Waarom is deze nota geschreven?

Als een van de eerste gemeenten in Nederland formuleerde Helmond in 2002 een integrale beleidsnota op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen. Aanleiding was destijds de constatering, dat Helmond op het terrein van vrijetijdsvoorzieningen een forse inhaalslag te maken had. De nota "Op weg naar een leisurebeleid voor de gemeente Helmond" had een tijdshorizon tot 2010. Sinds 2002 heeft de wereld in en rondom Helmond allesbehalve stilgestaan. Behoeften van mensen veranderen continu en het aanbod past zich daarop voortdurend aan. Ook op beleidsniveau zijn de kaarten opnieuw geschud. Er is al met al volop aanleiding om de resultaten van zeven jaar vrijetijdsbeleid tegen het licht te houden en te bezien hoe wat ons betreft de toekomst van leisure in Helmond eruit moet zien.

Wat kunt u van deze nota verwachten?

De nota fungeert als toetsings- en ontwikkelingskader voor leisure in onze stad. Niet als blauwdruk, maar als richtinggevend en tegelijkertijd uitnodigend perspectief. De nota biedt handvatten aan initiatiefnemers die aan de slag willen in onze stad. Maar ook aan de gemeente om deze initiatiefnemers zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn. Het is niet moeilijk om een wensenlijstje op te stellen van voorzieningen die een welkome aanvulling zouden betekenen op het bestaande aanbod. De overheid heeft echter geen toverstaf waarmee zij alle wensen kan vervullen. De middelen waarover de gemeente kan beschikken zijn beperkt en moeten gericht worden ingezet.

Hoe staan we er voor?

Helmond heeft nog altijd een achterstandspositie in te halen op het gebied van leisure. Ten opzichte van de omliggende Peelregio en het stedelijk gebied Eindhoven scoort Helmond lager op vrijwel alle typen vrijetijdsvoorzieningen. Ook na realisatie van leisure-ontwikkelingen zoals in het Centrum, op Suytkade en in het Centrumgebied Groene Peelvallei lijkt er nog volop ruimte voor verdere versterking van het lokale aanbod.

Wat willen we?

In de afgelopen periode zijn door inwoners (inwonerenquêtes) en door diverse externe partijen (discussiebijeenkomsten) tal van wensen geuit en suggesties gedaan voor aanvullingen op het Helmondse vrijetijdsaanbod. De gemeente heeft echter slechts beperkt mogelijkheden om hier invloed op uit te oefenen. De mogelijkheden die er zijn, moeten gericht worden ingezet. Het maken van keuzes is dus van belang. Welke voorzieningen beschouwen we als wenselijke toevoegingen aan het stedelijk aanbod? Op welke plekken kunnen deze voorzieningen gerealiseerd worden? Wat kan de gemeente doen om realisatie daadwerkelijk te bevorderen?

Om bovengenoemde vragen te beantwoorden is een strategisch kader ontwikkeld, dat als een filter over bestaande en in de toekomst nieuwe ambities heen gelegd kan worden. Dit leidt tot antwoorden, die gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het toetsings- en ontwikkelingskader op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen in Helmond. Niet als blauwdruk, maar als kompas, die de richting bepaalt voor de manier waarop de gemeente kan werken aan het realiseren van haar ambities op het gebied van leisure in de stad. Een uitnodigend perspectief ook, voor particuliere initiatiefnemers die in onze stad een markt zien voor hun vrijetijdsonderneming.

Zes strategische beleidslijnen geven richting aan de te maken keuzes:

1. **Afmaken:** De gemeente dient af te maken waar ze aan begonnen is en moet voorzichtig zijn met het toevoegen van nieuwe ambities.
2. **Hiaten:** Voorzieningen die gemist worden, kunnen aangeduid worden als hiaten in het aanbod. Aanwezigheid in de regio kan de behoefte in de eigen stad weggenomen hebben.
3. **Knelpunten:** voorzieningen die niet meer voldoen aan de eisen van de tijd en die dringend een kwaliteitsimpuls behoeven, worden aangeduid als knelpunt.
4. **Stedelijkheid:** voorzieningen die bijdragen aan het versterken van de positie van Helmond als centrumstad en aan het genereren van meer stedelijke dynamiek, krijgen een plus.
5. **Thema's:** Het uitbouwen van het vrijetijdspaan op basis van thema's helpt de identiteit van Helmond te versterken en draagt bij aan het realiseren van het gewenste imago.
6. **Quick wins:** Het is zaak om met het langetermijnperspectief voor ogen ook op de kortere termijn successen te kunnen boeken.

Locaties

De nota onderscheidt vier locaties, die tezamen de gehele stad dekken, te weten: Kanaalzone, Centrumgebied Groene Peelvallei, Groen en buitengebied en Overige locaties. Er is gekozen voor een globale indeling van locaties die onderling duidelijk van elkaar verschillen, hetgeen niet betekent dat alle voorzieningen overal wenselijk zijn of dat de gemeente niet zou moeten aansturen op realisatie van specifieke voorzieningen op specifieke locaties. Wel laat het zien dat de gemeente ruime mogelijkheden wil bieden voor realisatie van concrete initiatieven.

Voor elke van de vier locaties is een locatieprofiel opgesteld. Deze zien er als volgt uit:

1. **Kanaalzone:** het centrale deel van de kanaalzone (gebied binnen de centrumring) leent zich voor voorzieningen die stedelijke dynamiek en 'loop' in de stad teweeg brengen; het gebied buiten de ring krijgt een meer extensief karakter.
2. **Centrumgebied Groene Peelvallei:** het Centrumgebied Groene Peelvallei biedt ruimte voor zowel meer intensieve als zeer extensieve leisurevoorzieningen.
3. **Groen en buitengebied:** wordt wegens belangrijke functie als uitloopgebied voor bewoners van stad en regio gevrijwaard van intensieve ontwikkelingen.
4. **Overige gebieden:** ondersteunende voorzieningen die als doel hebben een wijk, een wijk-winkelcentrum of een bedrijventerrein beter te laten functioneren.

Inhoudsopgave

Voorwoord	i
Samenvatting	iii
Inhoudsopgave.....	1
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	3
1.1. Aanleiding	3
1.2. Resultaat.....	3
1.3. Afbakening.....	4
1.4. Begrippenkader leisure.....	6
1.5. Belang leisure	6
1.6. Aanpak en leeswijzer.....	8
Hoofdstuk 2 Beleid	9
2.1. Profiel van Helmond	9
2.2. Vigerend vrijetijdsbeleid.....	11
2.3. Relevante beleidskaders	12
2.4. Slotbeschouwing.....	15
Hoofdstuk 3 Marktsituatie.....	17
3.1. Aanbod.....	17
3.2. Vraag	24
3.3. Slotbeschouwing.....	27
Hoofdstuk 4 Strategisch Kader.....	29
4.1. SWOT	29
4.2. Visie	30
4.3. Ambitie.....	32
4.4. Doelstellingen	32
4.5. Doelgroepen	33
4.6. Strategische beleidslijnen.....	33
4.8. Slotbeschouwing.....	35
Hoofdstuk 5 Toetsings- en ontwikkelingskader.....	37
5.1. Rol van de overheid.....	37
5.2. Vrijetijdsvoorzieningen.....	38
5.3. Vrijetijdslocaties	40
5.4. Locatieprofielen	41
5.5. Slotbeschouwing.....	46
Referenties	47
Bijlagen.....	51

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1. Aanleiding

Eind 2002 werd de nota “Op weg naar een leisurebeleid voor de gemeente Helmond” door de gemeenteraad als richtsnoer vastgesteld. Daarmee was Helmond een van de eerste gemeenten met een integraal vrijetijdsbeleid. Aanleiding was destijds de constatering, dat Helmond op het terrein van vrijetijdsvoorzieningen een forse inhaalslag te maken had¹. Het aanbod sloot niet aan bij een stad van (destijds) 80.000 inwoners, om maar niet te spreken van een stad van op termijn een kleine 100.000 inwoners.

De nota “Op weg naar een leisurebeleid voor de gemeente Helmond” had een tijdshorizon tot 2010. Afgelopen jaren heeft het beleid gefungeerd als richtsnoer voor plannen en initiatieven op het gebied van leisure. Zo zijn de uitgangspunten sturend geweest voor de leisureprogramma's van Suytkade, Berkendonk en het Centrum. Daarnaast heeft het beleid gefungeerd als toetssteen voor aanvragen elders in de stad.

Sinds het verschijnen van de nota heeft de wereld in en rondom Helmond niet stilgestaan. Behoeften van mensen veranderen continu, het aanbod past zich daarop voortdurend aan. In en rond Helmond zijn nieuwe voorzieningen gerealiseerd, andere staan in de steigers of verkeren nog in planvorming. De stadsvisie, de structuurvisie en de kanaalzonevisie schetsen nieuwe ontwikkelingscontouren en -kansen voor onze stad. Een stad die zijn stedelijkheid in de toekomst nadrukkelijker wil gaan uitbouwen, maar daarbij de eigen kernwaarden niet uit het oog verliest. Dit vraagt om een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod, zowel in stenen als in groen, passend bij de schaal en maat van Helmond.

1.2. Resultaat

De gemeente Helmond heeft de wens te beschikken over een actueel ontwikkelings- en toetsingskader op het gebied van leisure. Een beleidsdocument dat mogelijk maakt initiatieven voor nieuwe vrijetijdsvoorzieningen te toetsen, of proactief te werven, te participeren of te initiëren. Afgelopen periode is door verschillende medewerkers van de gemeente Helmond en met medewerking van een groot aantal externe partijen (zie referentiepagina, p.47) aan deze opdracht gewerkt, met als resultaat voorliggende beleidsnota. Deze behelst een visie op de ontwikkeling van de vrijetijdsvoorzieningsstructuur in Helmond voor de periode 2010-2015 met een doorkijk naar 2030.

¹ TNO Inro: Netwerken op niveau; Specialisatie en complementariteit in stedelijk netwerk Brabanstad; Delft, 2001.

1.3. Afbakening

Deze nota gaat over vrijetijdsvoorzieningen in Helmond: over de bestaande situatie, maar vooral over de gewenste toekomstige situatie en een tijdshorizon tot 2015, met een doorkijk naar 2030. Landelijk, maar ook in Helmond, wordt vaak de term “leisure” gebruikt als we het hebben over vrijetijd en vrijetijdsvoorzieningen. Omwille van een prettige leesbaarheid van deze nota worden de begrippen “vrijetijd” en “leisure” afwisselend gebruikt.

In het kader van het Helmondse Vrijetijdsbeleid wordt “leisure” als volgt gedefinieerd:

“alle (concentraties van) algemeen toegankelijke vrijetijdsvoorzieningen en -locaties, zowel overdekt als in de openlucht, met een (boven)stedelijke verzorgingsfunctie”.

Deze definitie is ontleend aan de landelijk meest gehanteerde definitie. Er is helaas geen landelijk erkende definitie beschikbaar en geen enkele definitie is honderd procent sluitend.

De lijst met voorzieningen waarover het vrijetijdsbeleid *kan* gaan is aanzienlijk. De opsomming (niet uitputtend) hieronder heeft als doel inzicht te geven in de breedte van het werkveld. De volgende vrijetijdsclusters kunnen worden onderscheiden:

Attracties:

- thema/pretparken
- dierentuinen/parken
- speeltuinen
- indoor speeltuinen/hallen

Vermaak:

- bioscopen
- discotheken
- casino's
- kartcentra
- recreatiebaden/subtropische zwemparadijzen

Detailhandel:

- funshopping

Horeca:

- restaurants
- cafés
- zalen/partycentra
- ijssalons

Sport:

- fitnesscentra
- stadions
- skicentra
- golfterreinen
- maneges
- sportbaden

Wellness:

- sauna's/thermen
- kuuroorden

Cultuur:

- theaters
- concertgebouwen
- musea
- expositieruimten
- poppodia

Evenementen:

- binnenaccommodaties
- buitenaccommodaties

Openluchtrecreatie:

- bos- en natuurgebieden
- (stads)parken
- routestructuren
- openbare ruimte

Verblijf:

- bungalowparken
- kampeerreinen
- trekkershutten
- hotels
- bed & breakfast
- groepsaccommodaties
- passanten/jachthavens

MICE*-accommodaties:

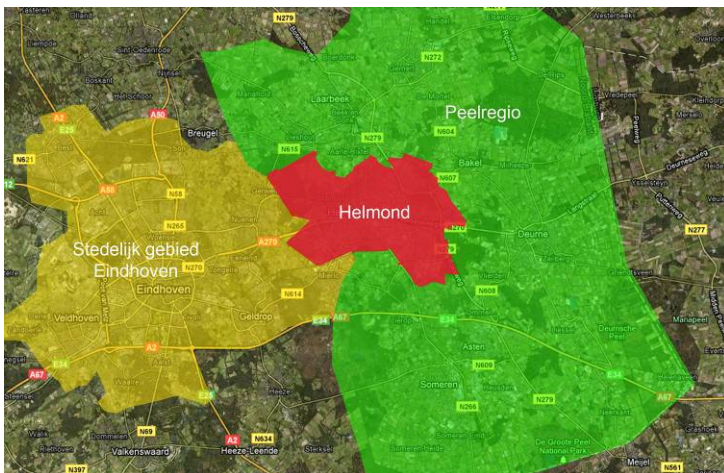
- conferentiecentra
- vergaderaccommodaties
- congresaccommodaties
- beursgebouwen

* meetings, incentives, congresses, events

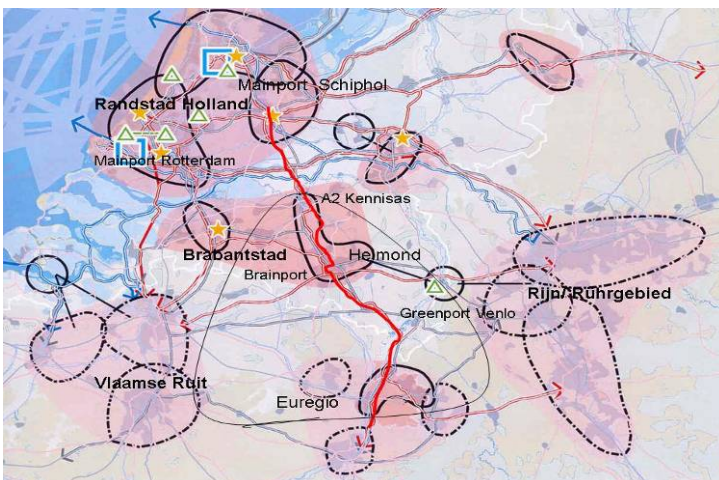
Bovenstaande definitie houdt in dat het beleid zich in beginsel *niet* bemoeit met ‘wijk- en buurtgerichte voorzieningen’ (wijkhuizen, trapveldjes, hangplekken e.d.), ‘vrijtijdsbeoefening in verenigings- of cursusverband’ (sportverenigingen, hobbyclubs e.d.) en met ‘diensten op het gebied van welzijn (kinderopvang, jongerenwerk e.d.), gezondheid (begeleid sporten, fysiotherapie e.d.) of uiterlijke verzorging’ (kappers, beautysalons e.d.). Deze voorzieningen, vaak gelegen in de wijken, vormen weliswaar dé basis onder het woon- en leefklimaat; het vrijetijdsbeleid neemt ze niet mee.

De nota borduurt voort op het bestaande beleid, waarbij eerder genomen college- en raadsbesluiten over specifieke vrijetijdsvoorzieningen als vertrekpunt zijn genomen; deze zijn niet ter discussie gesteld. Vrijetijdsbeleid is per definitie integraal: het heeft raakvlakken met beleid op het gebied van sport, cultuur, horeca, detailhandel, evenementen, recreatie en toerisme, verblijf, welzijn en ruimtelijke ordening. Het is echter van belang vast te stellen dat het leisurebeleid *niet in de plaats komt* van het sectorale beleid op al deze terreinen; maar zoekt naar verbindingen, combinaties, synergie en bovenal prioriteiten.

Tenslotte is het van belang duidelijkheid te geven in de afbakening van het begrip ‘regio’. In dit rapport wordt dit begrip als volgt gehanteerd:

- *Helmond: gemeente Helmond*
- *Peelregio: gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Mierlo, Someren*
- *Stedelijk gebied Eindhoven: gemeenten Eindhoven, Best, Geldrop, Nuenen, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre*

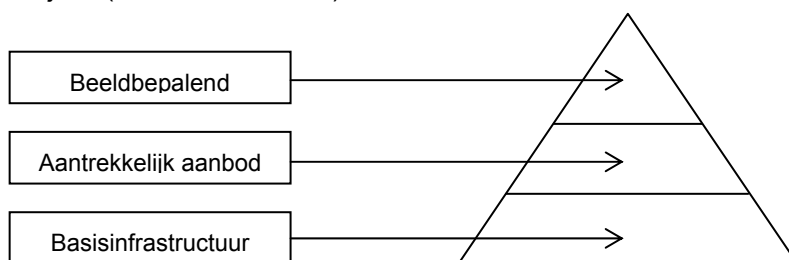

- *Netwerkstad: van belang is te constateren dat noch Helmond, noch de Peelregio, noch het stedelijk gebied Eindhoven, los van een bredere omgeving kunnen opereren.*

1.4. Begrippenkader leisure

Rondom leisure is een aantal theoretische handvatten gemeengoed. Deze zullen in deze nota ook voorbij komen, reden om er kort even stil bij te staan.

- indeling van vrijetijdsvoorzieningen naar '**clusters**': soorten voorzieningen kunnen omwille van overzicht en gemak worden samengevoegd in clusters (zie vorige pagina)
- indeling van vrijetijdsvoorzieningen naar '**generaties**': stand alone voorzieningen zonder wisselwerking met andere voorzieningen (1^e generatie), multi-leisure-centra of geclusterde voorzieningen (2^e generatie); gecombineerde ontwikkeling van leisure, wonen en werken (3^e generatie); geïntegreerde ontwikkeling van leisure, wonen en werken (4^e generatie)
- indeling van vrijetijdsvoorzieningen naar '**bezoekmotief**' van de afnemers: voorzieningen dichtbij de gebruiker waarbij gemak en snelheid een belangrijke rol spelen (convenience bezoek), leisure-voorzieningen in een attractieve omgeving (meerkeuze-bezoek) en innovatieve/grootschalige leisurevoorzieningen (specialty bezoek)
- indeling van vrijetijdsvoorzieningen naar de mate waarin zij '**aantrekkingskracht**' hebben: imagobepalende voorzieningen die reden vormen om voor de eerste keer naar Helmond te komen (beeldbepalend aanbod), voorzieningen die reden zijn langer in Helmond te blijven of terug te komen (aantrekkelijk aanbod), voorzieningen die -bij ontbreken- reden zijn om weg te blijven (basisinfrastructuur).

Figuur a: Aanbodspiramide

1.5. Belang leisure

Het belang van de vrijetijdssector is aanzienlijk. Niet alleen is leisure 'big business' in die zin dat er veel geld in omgaat; ook de maatschappelijke en ruimtelijke relevantie worden in toenemende mate (h)erkend (VROM-raad 2006).

Economisch belang

Het belang van de vrijetijdssector is aanzienlijk. Vrijetijdsbesteding is en blijft voor Nederlanders belangrijk, gemiddeld besteden we maar liefst 25% van ons inkomen aan vrije tijd buitenhuis (MKB Nederland, 2005). Het merendeel van de bestedingen (bijna 50%), gemeten in zowel tijd als geld, vindt plaats in de eigen gemeente (CVTO 2006-2007). Daarnaast is de sector belangrijk voor de werkgelegenheid, 11% van alle bedrijven in Nederland is gerelateerd aan de vrijetijdssector en 6% van de arbeidsplaatsen (LISA- vestigingregister). De situatie in Helmond ligt iets anders. Het aandeel in de werkgelegenheid is hier met 4% (Bureau Route IV, 2005) lager dan gemiddeld.

Maatschappelijk belang

Het imago van een stad wordt in belangrijke mate bepaald door het vrijetijdsaanbod. Een positief imago verhoogt de aantrekkingskracht op bewoners en bezoekers. De aanwezigheid van goede leisure voorzieningen draagt sterk bij aan de vestigingsplaatskeuze van bedrijven en consumenten. Het is zelfs in toenemende mate een cruciale succesfactor: geen Brainport zonder kenniswerkers, geen kenniswerkers zonder vrijetijdsvoorzieningen. De aanwezigheid van de juiste voorzieningen geeft met andere woorden een grote impuls aan de verdere ontwikkeling van stad en regio.

Ruimtelijk belang

De VROM-raad (2006) pleit ervoor de sector meer te beschouwen als co-producent van ruimtelijke kwaliteit en duurzame economische ontwikkeling, in plaats van als een te beteugelen gebruiker daarvan. Ruimtelijk gezien kan een aantrekkelijk leisureprogramma een impuls bieden aan de ontwikkeling van 'lastige' locaties (vliegwiel-effect). Een voorbeeld is Hotel New York Rotterdam, dat het startsein betekende voor een unieke gebiedsontwikkeling: die van de Kop van Zuid. In relatief korte tijd is het terrein rond de voormalige passagiersterminal uitgegroeid tot een hotspot en heeft Rotterdam een toeristische trekker van formaat gekregen. Het succes straalt ook af op de directe omgeving van de plek: Rotterdam Zuid profiteert mee. Een ander voorbeeld is het Musiskwartier Arnhem, een ontwikkeling van bijna 40.000 m² gemengde functies, die Arnhem een nieuwe impuls moet geven als winkelstad.

Hotel New York Rotterdam

Musiskwartier Arnhem

De combinatie van leisure met andere functies biedt vele mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling. Leisurevoorzieningen moeten niet benaderd worden als stand-alone voorzieningen, maar als integraal onderdeel van gebiedsontwikkelingen; het is juist de combinatie met woningen, kantoren, retail, onderwijs, gezondheidszorg etc. die het gebied zijn meerwaarde geeft. Leisure mag dan ook geen sluitpost zijn, maar dient als evenwaardige functie meegewogen te worden in het totaalprogramma, in zowel de grond- als opstalexploitatieberekeningen.

Toch zijn er ook afbreukrisico's: Hoewel het belang van de vrijetijdsector door meer en meer steden erkend wordt, is de 'vrijetijdseconomie' als domein voor beleids- en projectontwikkeling binnen veel gemeenten nog altijd een ondergeschoven kindje. De financierbaarheid van leisurevoorzieningen is hierbij het belangrijkste obstakel. Ontwikkelaars steken niet graag hun nek uit; banken en beleggers staan over het algemeen niet te trappelen om in de sector te investeren. Hierdoor is het lastig om de (grond/opstal)exploitatie sluitend te krijgen. Al snel wordt binnen gebiedsontwikkelingen dan ook teruggegrepen op 'makkelijke' functies zoals woningbouw en kantoren. Op termijn ontstaat er dan echter scheefgroei.

1.6. Aanpak en leeswijzer

Beleidsanalyse

Als eerste zijn beleidsontwikkelingen in kaart gebracht (beleidsanalyse, terug te vinden in het volgende hoofdstuk). Welk beleid op rijks-, provinciaal, regionaal en lokaal niveau is relevant voor het Helmondse vrijetijdsbeleid? Hoe ziet het bestaande vrijetijdsbeleid eruit, welke meerwaarde heeft dit beleid gehad voor de stad en waarom is dit beleid niet meer actueel?

Marktanalyse

Vervolgens is een momentopname geschetst van het huidige aanbod aan leisurevoorzieningen in Helmond en in de regio en is in kaart gebracht welke plannen voor nieuwe voorzieningen er op de tekentafel liggen. Tenslotte is de lokale vraag naar vrijetijdsvoorzieningen onderzocht en zijn aspecten die de vraag naar vrijetijdsvoorzieningen beïnvloeden, in beeld gebracht (marktanalyse, terug te vinden in hoofdstuk 3).

Visie en strategie

Hoofdstuk 4 verwoordt de visie die we hebben op de gewenste ontwikkeling van leisure in Helmond. Op basis van deze visie wordt een ambitie geformuleerd voor de periode 2010-2015, met een doorkijk naar 2030. Vervolgens worden doelstellingen, doelgroepen en strategische beleidslijnen uitgewerkt. Dit hoofdstuk, het strategisch kader, vormt het “filter” voor de te maken keuzes op het gebied van leisure.

Toetsings- en ontwikkelingskader

In hoofdstuk 5, tenslotte, worden keuzes gemaakt. Daarbij wordt aangegeven welke leisurevoorzieningen op grond van het strategisch kader beschouwd kunnen worden als wenselijke toevoegingen aan het stedelijke aanbod en wordt beschreven op welke locaties deze voorzieningen zouden kunnen passen. Dit hoofdstuk vormt feitelijk het toetsings- en ontwikkelingskader op het gebied van leisure in Helmond.

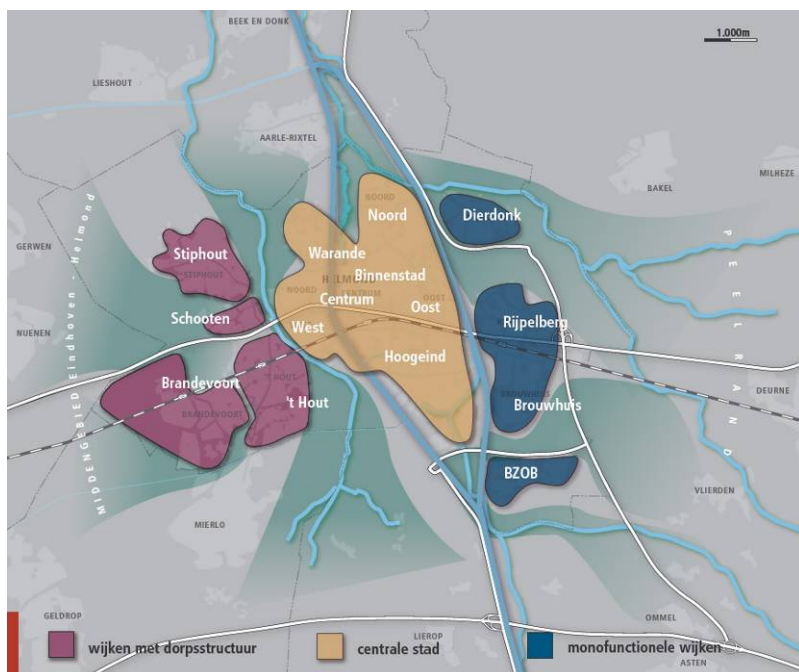
Hoofdstuk 2 Beleid

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen de bestaande beleidskaders op lokaal, regionaal provinciaal en rijksniveau, voor zover deze relevant zijn en perspectieven bieden voor het Helmondse vrijetijdsbeleid. Maar eerst staat het hoofdstuk stil bij Helmond als stad: wat is het profiel en wat zijn de ambities van Helmond voor de toekomst? Ook staat dit hoofdstuk stil bij het vigerende Helmondse vrijetijdsbeleid: hoe ziet dit beleid eruit en tot welke resultaten heeft het geleid?

2.1. Profiel van Helmond

Helmond is de vijfde stad van Noord-Brabant en ligt in het zuidoosten van de provincie. De stad telt 87.752 inwoners (per 01-01-2009). De bevolking is, vergeleken met de rest Nederland, relatief jong. Dit is vooral te danken aan de nieuwe(re) wijken Brouwhuis, Rijpelberg, Dierdonk en Brandevoort.

De ruimtelijke structuur van de stad is grofweg te verdelen in drie identiteiten: enerzijds een compact en centraal gelegen stedelijk gebied (centrum/binnenstad met inbegrip van wijken die in vijftiger en zestiger jaren vorige eeuw zijn ontstaan), en anderzijds ten oosten en westen daarvan een aantal relatief autonoom functionerende stadswijken/dorpen. Het westelijk deel is daarbij opgebouwd uit een aantal stadswijken die voortkomen uit historische dorpskernen, dan wel recente stadsuitbreiding. Het oostelijk deel is opgebouwd uit afzonderlijk ontwikkelde stadswijken die in de laatste decennia van de vorige eeuw zijn gebouwd. De stad wordt doorsneden door een spoorlijn en een verbindingsweg in oost-westelijke richting en door een oude en nieuwe kanaaltak en een provinciale weg in noord-zuidelijke richting. Het buitengebied reikt op een aantal plaatsen tot ver in het stedelijk weefsel, veelal dank zij de aanwezigheid van historische beekdalstructuren, zoals de Goorloop en de Gulden Aa.

Ruimtelijke basisstructuur met verschillende identiteiten (bron: ASP 2015)

Helmond is ruim 800 jaar oud. Het markante kasteel (gesticht in 1325) in het hart van de stad is het oudste nog aanwezige bouwwerk in de stad. De aanleg van de Zuid-Willemsvaart begin 19^e eeuw en de spoorlijn brachten de stad in een industriële stroomversnelling. Met name de metaal- en textielindustrie namen een hoge vlucht. Dit rijke industriële verleden -overigens ook gekenmerkt door grote sociale misstanden- is nog terug te vinden in de vorm van een aantal industriële artefacten en evenzoveel verhalen uit die periode.

Kasteel Helmond

Door de teloorgang van de leidende industrietakken, medio vorige eeuw, kreeg Helmond te maken met de nodige economische en maatschappelijke problemen. De aanwijzing van Helmond als groeistad in 1976 betekende een ommekeer. In korte tijd realiseerde de stad een hoge bouwproductie. Het aantal inwoners nam toe, de koopkracht steeg, er werden nieuwe voorzieningen gerealiseerd en er kwam nieuwe bedrijvigheid op gang. Deze positieve ontwikkeling werd eind vorige eeuw verder versterkt door projecten als Dierdonk, Boscotondo, Brandevoort en Suytkade.

Op dit moment is de industrie is nog steeds één van de belangrijkste economische dragers van de stad (bijna een kwart van de Helmonders is werkzaam binnen deze sector), maar de economische structuur van Helmond is inmiddels sterk verbreed. De werkloosheid is nog altijd hoger dan het gemiddelde in Nederland en de inkomens zijn gemiddeld genomen lager. Er is echter sprake van beduidend meer evenwicht in de sociaal-economische situatie vergeleken met enkele decennia geleden.

Helmond blijft bovendien voortvarend doorwerken aan zijn stedelijke ontwikkeling. De uitrol van Brandevoort, de realisatie van Suytkade, de uitbreiding van het Centrum en de transformatie van de kanaalzone dragen komende periode bij aan een gestage groei van het inwoneraantal tot ca. 95.000 in 2025, waarna rekening dient te worden gehouden met stabilisatie en mogelijk (na 2030) krimp. Daarbij wordt nadrukkelijk gevoeld, dat de stad het in de nabije toekomst niet zozeer moet hebben van kwantitatieve, maar vooral van kwalitatieve groei.

Brandevoort

2.2. Vigerend vrijetijdsbeleid

2.2.1. Beschrijving vigerend vrijetijdsbeleid

Het rapport “Op weg naar een leisurebeleid voor de gemeente Helmond” is op 3 december 2002 door de gemeenteraad *als richtsnoer* vastgesteld. Het rapport was een uitvloeisel van de bestuursopdracht om beleid te ontwikkelen specifiek op het terrein van de vrijetijdseconomie. De behoefte aan beleid op dit gebied kwam enerzijds voort uit de dynamische marktontwikkelingen in deze sector en anderzijds uit de relatieve achterstandspositie (onderzoek TNO) die Helmond had op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen ten opzichte van andere steden.

Het bestaande beleid schrijft voor om op de eerste plaats te werken aan het op peil brengen van de ‘basisinfrastructuur’ aan vrijetijdsvoorzieningen: zorg voor een diverser en kwalitatief hoger aanbod. Op de tweede plaats geeft het beleid aan dat gewerkt moet worden aan het ‘aantrekkelijke aanbod’, waarbij gezocht moet worden naar complementair aanbod en naar niches in de markt waarbij Helmond zich kan onderscheiden in de regio. De nota onderscheidt zeven voor leisure relevante ontwikkellocaties, waarvan Centrum, Berkendonk en Suytkade de belangrijkste zijn (zgn. prioritaire leisurelocaties). Voor deze locaties zijn zgn. ‘locatieprofielen’ opgesteld bestaande uit een karakterschets, uitgangspunten voor ontwikkeling, functies en doelgroepen.

Recreatiegebied Berkendonk

2.2.2. Evaluatie vigerend vrijetijdsbeleid

De nota uit 2002 bevatte weinig smart geformuleerde handvatten op basis waarvan nu, ruim vijf jaar later, de meerwaarde kan worden geduïd. Termen als ‘versterking’, ‘verbreding’ en ‘meerwaarde’ zijn lastig te kwantificeren zonder streefgetal. Gerichte monitoring heeft bovendien niet plaatsgevonden. Via gegevens van de Kamer van Koophandel is informatie bekend over het aantal vrijetijdsvoorzieningen in de stad; vrijetijdsvoorzieningen staan echter niet altijd in de boeken bij de KvK. Om die reden zijn de gegevens naast die van Stichting Stadspromotie, de Regio VVV Zuidoost-Brabant en de gemeentegids gelegd (aanbodsanalyse: zie bijlage I).

Hieruit ontstaat niet het beeld van een significant versterkte voorzieningenstructuur sinds 2002. Sinds de vaststelling van de leisurenota zijn er in Helmond niet veel vrijetijdsvoorzieningen bijgebouwd. Uitzondering is het cluster Brabanthouse/Kunstkwartier; en de vestiging van Fitland op het Werkplein. De Gaviolzaal is in deze periode gesloten en heropend. Tenslotte hebben zich de gebruikelijke mutaties voorgedaan in het detailhandels- en winkelaanbod.

Afgelopen periode heeft het beleid gefungeerd als richtsnoer voor plannen op het gebied van leisure. Zo is de nota richtinggevend geweest voor de leisureprogramma's van de drie zgn. prioritaire leisure-locaties: Centrum, Suytkade en Berkendonk. Voor deze locaties zijn inmiddels programma's ontwikkeld of wordt gewerkt aan de ontwikkeling hiervan (zie paragraaf 3.1.2). De plannen verkeren dan ook in verschillende stadia van gevorderdheid. Daarnaast heeft het beleid gefungeerd als toetssteen voor aanvragen elders in de stad. Daarbij moet gezegd worden dat het benoemen van prioritaire leisurelocaties en de uitwerking hiervan wat betreft leisureprogramma's remmend heeft gewerkt op de daadwerkelijke realisatie van leisure in onze stad. Om de ontwikkeling van de prioritaire locaties niet te beconcurreren, werd de rest van de stad 'op slot' gezet. Initiatiefnemers met plannen op andere dan de prioritaire locaties werd de deur gewezen.

Aanbevelingen voor nieuw beleid vanuit ervaringen van Helmond, maar ook die van andere steden zijn:

- besteed aandacht aan een goede afbakening van het beleidsterrein: waar gaat het leisurebeleid wel/niet over;
- zorg voor een gedegen beleids- en marktanalyse, waarmee het beleid gericht in kan spelen op kansen, bedreigingen, sterktes en zwaktes;
- betrek in een vroeg stadium expertise vanuit de markt en besteed aandacht aan draagvlakvorming door tijdig lokale stakeholders te betrekken;
- zorg voor een gemeentebreed kader; door enkel in te zoomen op voor de hand liggende locaties is er nog geen sprake van een beleidsinstrument voor de gehele stad;
- zet de stad niet 'op slot': wanneer initiatieven mogelijk concurrerend zijn met op een bepaald moment lopende projecten en plannen, moet toch bekeken worden of deze een kans verdienen;
- maak op basis van criteria als tijd, geld of beschikbaarheid keuzes; stel prioriteiten;
- zoek een werkbare balans tussen het beleidskader en het overlaten van voldoende ruimte voor marktinitiatieven
- ben ervan bewust dat vrijetijdsbeleid geen antwoord geeft op alle vragen; het biedt enkel een integraal kader op hoofdlijnen; uitwerking is noodzakelijk
- geen sector is zo dynamisch als die van de vrijetijd; vrijetijdsbeleid is dan ook een startpunt, geen eindpunt; vrijetijdsbeleid is nooit af; zorg voor een lange adem
- zet een monitoringsystematiek op (en vergeet de nulmeting niet)

2.3. Relevante beleidskaders

2.3.1. Rijk

Het beleid op Rijksniveau heeft weinig directe invloed op het Helmondse vrijetijdsbeleid. Op Rijksniveau investeert het kabinet in de verbetering van de bereikbaarheid, de kwaliteit van het landschap, plattelandontwikkeling, sport, stedelijke vernieuwing en cultuur. Het rijk pleit voor het integraal meewegen van het belang van toerisme en recreatie in bredere regionaal-economische en ruimtelijke ontwikkelingstrajecten. Men realiseert zich dat de nog altijd groeiende vrijetijdseconomie een toenemend beroep zal doen op de schaarse ruimte, maar dat tegelijkertijd een hoogwaardige kwaliteit van deze ruimte essentieel is voor de woon- en leefkwaliteit in Nederland. Het aanwijzen van 'rijksbufferzones' is hier een uitvloeisel van. Op Prinsjesdag 2009 kondigde het kabinet aan dat het tussengebied tussen Helmond en Eindhoven de status van 'rijksbufferzone' krijgt: een kansrijke ontwikkeling. In navolging van het advies van de VROM-raad (2006) wil het rijk leisure laten fungeren als drager en als producent

van landschappelijke en stedelijke kwaliteit, in plaats van als bedreiger of consument. Daarbij pleit de rijksoverheid voor het nadrukkelijker zoeken naar allianties met disciplines als waterhuishouding, cultureel erfgoed, zorg en kenniseconomie. Voor het overige heeft de gemeente in directe zin alleen te maken met de Nota Ruimte en de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (2008) en de daarin opgenomen zgn. grondexploitatiewet. Deze biedt gemeenten meer mogelijkheden tot kostenverhaal. Het motto is: decentraal wat kan, centraal wat moet. Provincies en gemeenten krijgen nadrukkelijk meer verantwoordelijkheid over de regie. Het is met andere woorden vooral de doorvertaling van het Rijksbeleid op decentraal niveau, die voor het lokale beleid kansen biedt c.q. interessant is. Deze decentralisatie wordt enerzijds aangestuurd via budgetten, zoals het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), die beheerd worden door decentrale overheden.

2.3.2. Provincie

De provincie kent niet langer een toeristisch of vrijetijdsbeleid, maar pakt deze onderwerpen op binnen de kaders van het provinciale bestuursakkoord. Deze kent zes programmalijnen: mooi, schoon, dynamisch, bereikbaar, perspectiefrijk en verbindend Brabant. Vertaald verwoorden deze het streefbeeld van een provincie waar mensen graag wonen, werken en recreëren. De provincie en de vijf grootste steden van Brabant (B5) hebben een uitvoeringsprogramma opgesteld om de provinciale ambitie concreet invulling te geven. De positie van 'de regio zuidoost' als Brainport wordt nadrukkelijk (h)erkend. Investeren in de leefomgeving ten behoeve van het bedrijfsklimaat, maar ook ten behoeve van het sociale welzijn van de eigen inwoners zijn in dat kader van strategisch belang. Kansen zijn er voor typische vormen van stedelijk toerisme en landelijk toerisme, maar ook voor thematisch georiënteerde vormen van toerisme, zoals agro-toerisme en cultuur(historisch) toerisme. Deze algemene koers wordt door de provincie doorvertaald in Structuurvisie- en Reconstructiebeleid. In september 2009 introduceerde de provincie een nieuw beeldmerk en een nieuwe slogan. De gedachte hierachter is zowel de harde als de zachte kanten van het leven in Brabant te verbeelden. Ofwel: presteren en genieten gaan hand in hand. Een integrale visie op het gebied van het onderdeel 'genieten' -hoe kan Brabant op dit punt nog aantrekkelijker worden- heeft de provincie echter niet. De provinciale uitvoeringsorganisatie 'Vrijetijdshuis Brabant' (voormalig 'Brabants Bureau voor Toerisme' en 'Uit in Brabant') richt zich enkel op de vermarkting van het bestaande aanbod.

2.3.3. Regio

De samenwerkende gemeenten in zowel Brabantstad als SRE-verband hebben forse ambities op het gebied van het woon-, werk- en leefklimaat in het algemeen en de sociaal-economische ontwikkeling van de regio in het bijzonder. De regio en de B5 willen gaan voor 'best in class' op het gebied van onder meer vestigingsklimaat, ruimtelijke kwaliteit en leefklimaat. Het realiseren van een aantrekkelijke vrijetijdsvoorzieningsstructuur wordt daarbij terecht aangehaald als belangrijke strategische opgave. De aanwezigheid van dorpen en steden op relatief korte afstand van elkaar is op dit moment een belangrijke troef op toeristisch-recreatief gebied. Het beleid richt zich daarbij op behoud en versterking van de groene buffers tussen de kernen. Daarbij wordt aangegeven² dat de Peel en meer specifiek Helmond een inhaalslag te maken hebben als het gaat om vrijetijdsvoorzieningen. In Zuidoost-Brabant wordt aan de hand van drie programma's gewerkt aan het optimaal benutten van de economische en toeristisch-recreatieve potenties van de regio: Brainport, Progress en Kompas. Deze programma's kunnen voor een belangrijk deel gezien worden als een uitnodiging aan ondernemers om nieuwe productmarkt-

2 Reconstructieplan, Regionaal Structuurplan (binnenkort opgevolgd door Provinciale Structuurvisie)

combinaties tot ontwikkeling te brengen. De regionale overheid stimuleert en faciliteert. Ondernemers zullen creatief moeten omgaan met de ondersteuning (menskracht en middelen) die hen hierbij aangeboden wordt.

2.3.4. Gemeente

De stads(re)visie geeft aan dat het gemeentelijk beleid is erop gericht door te blijven groeien tot een volwaardige, complete en dynamische centrumstad, waarin het voor de Helmonders prettig wonen, werken en vertoeven is. Helmond fungeert daarbij in de toekomst enerzijds als centrumstad voor de omliggende regio en anderzijds, in het kielzog van Eindhoven, als economisch hart van de regio. In het Algemeen Structuurplan en de Structuurvisie (in voorbereiding) wordt deze ambitie vertaald in een integrale visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. In navolging van de Stads(re)visie benadrukt het ASP de ambities van de gemeente op het gebied van groei en ontwikkeling, onder meer op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen. Helmond krijgt in de toekomst een meer stedelijk karakter, zonder toe te geven op de menselijke en groene identiteit van de stad. Realisatie van het Centrumplan alsmede de ontwikkeling Suytkade zijn daarvoor van evident belang. Ook de Kanaalzonevisie³ is een exponent van de stedelijke ontwikkelingsambitie. Een samenhangende ontwikkeling van de kanaalzone, waarbij deze voorzien kan worden van voldoende 'programma', is een belangrijke sleutel tot een succesvolle toekomstige ontwikkeling van onze stad. Daarbij moet rekening gehouden worden met de te verwachten demografische ontwikkelingen op langere termijn (na 2030 stabilisatie en mogelijk krimp). De gemeente richt zich echter niet alleen op 'rode' ontwikkelingen. Ook 'groen' en 'blauw' vinden hun vertegenwoordiging in beleid en ambities. Van belang zijn met name de gebiedsvisies rondom de Goorloopzone en het Centrumgebied Groene Peelvallei, trajecten die ook door de provincie gesteund worden (Samen Investeren²²). Daarnaast zijn er visies ontwikkeld op de ontwikkeling van het landgoed Croy en het Middengebied, grofweg gelegen tussen Helmond en Eindhoven. Een forse inspanning is vereist is om alle voornemens concreet handen en voeten te geven. Het verder doen opstapelen van ambities kan en mag niet aan de orde zijn. Daarom richt de gemeente zich allereerst op daadwerkelijke realisatie van reeds gestarte projecten. Voor het overige speelt de gemeente zoveel mogelijk in op kansen, die bijdragen aan de invulling van de stedelijke ambities.

Kanaalzone

³ Gemeente Helmond: Strategische verkenning ontwikkelingsperspectief perspectief Kanaalzone Helmond, Helmond, juni 2009.

2.4. Slotbeschouwing

Helmond is een ambitieuze stad, een mentaliteit waarmee sinds medio vorige eeuw een lange reeks -voornamelijk stedenbouwkundige- succesvolle projecten tot stand is gebracht, een reeks die nog altijd geen einde kent. Het vrijetijdsvoorzieningenaanbod hield met deze ontwikkeling echter geen gelijke tred; hetgeen in 2002 aanleiding vormde tot het opstellen van een integrale beleidsnota op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen. Deze nota heeft enerzijds ruimte gescha- pen voor het realiseren van nieuwe voorzieningen, veelal als onderdeel van integrale gebieds- ontwikkelingstrajecten. Anderzijds kan gesteld worden dat de stad tegelijkertijd geremd werd in het faciliteren van nieuwe voorzieningen, omdat het beleid gericht werd op daadwerkelijke realisatie van de prioritaire leisureplannen, ten koste van ontwikkelingen elders in de stad die ten opzichte daarvan mogelijk concurrerend zouden kunnen zijn. Consequentie van dit beleid is geweest, dat sinds het verschijnen van de leisurenota in 2002 nog altijd maar weinig nieuwe vrijetijdsvoorzieningen het levenslicht hebben gezien.

Zeker is dat het beleid op zowel regionaal, provinciaal als rijksniveau de gemeente niets in de weg legt als het gaat om de ontwikkeling van leisure. Er is sprake van een groeiende erkenning van het meervoudige belang van vrijetijdsvoorzieningen voor de sociaal-economische prestaties van stad en regio en van de meerwaarde die leisure kan hebben als producent van ruimtelijke kwaliteit. Het is aan de gemeente om te bepalen in hoeverre Helmond wil investeren in de vrijetijdseconomie en welke ruimte ze wil bieden aan ondernemers die willen investeren in vrijetijdsvoorzieningen. De stad moet 'van het slot'. Het formuleren van nieuwe ambities kan en mag echter -gezien de vele bestaande ambities van de gemeente zelf - niet aan de orde zijn. Hoe dan toch het vrijetijdsaanbod een nieuwe impuls te geven, is allesbehalve een gemakkelijk vraagstuk.

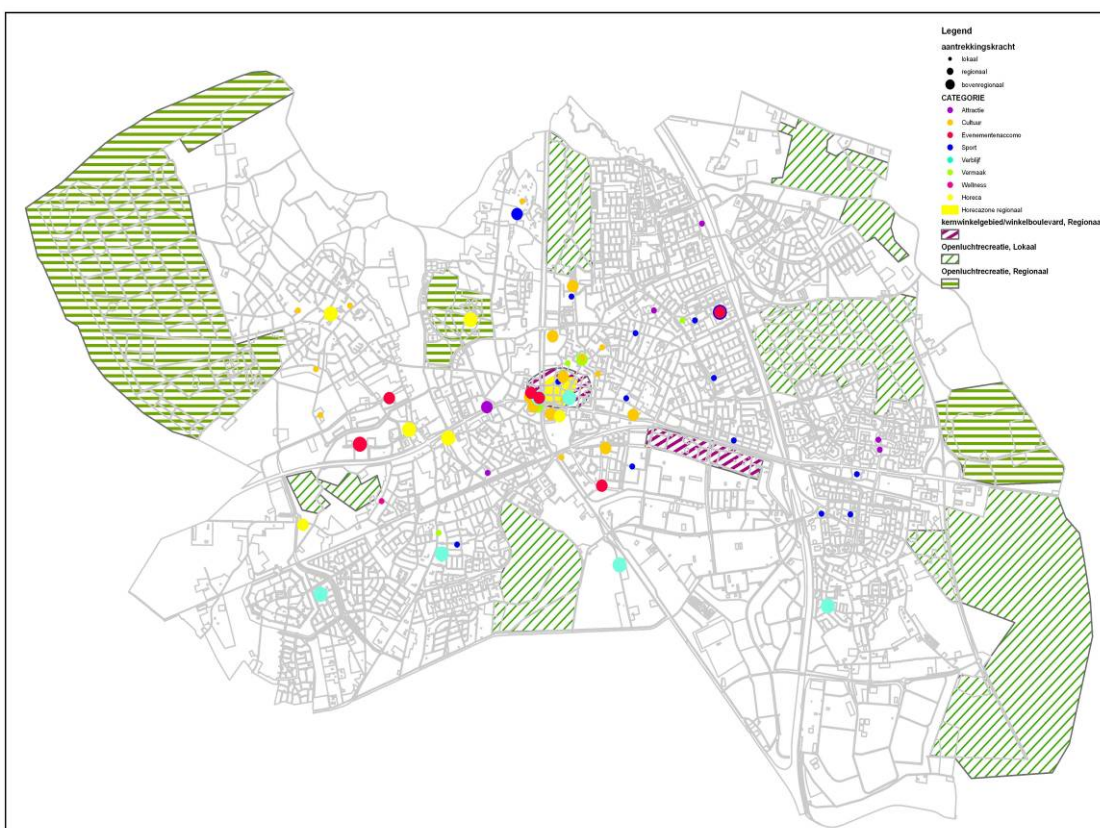
Hoofdstuk 3 Marktsituatie

Dit hoofdstuk presenteert de huidige marktsituatie van vrijetijdsvoorzieningen in Helmond. Als eerste wordt gekeken naar het bestaande bovenlokale aanbod van Helmond in relatie tot de directe omgeving. Ook worden de plannen voor nieuwe leisurevoorzieningen in Helmond en de plannen die in de directe omgeving op stapel staan gepresenteerd. Daarna komt de vraagkant aan bod: welke voorzieningen worden door inwoners, stakeholders en experts gemist of als wenselijk geacht. Tenslotte wordt kort ingegaan op relevante trends voor de leisure sector.

3.1. Aanbod

3.1.1. Huidig aanbod Helmond en regio.

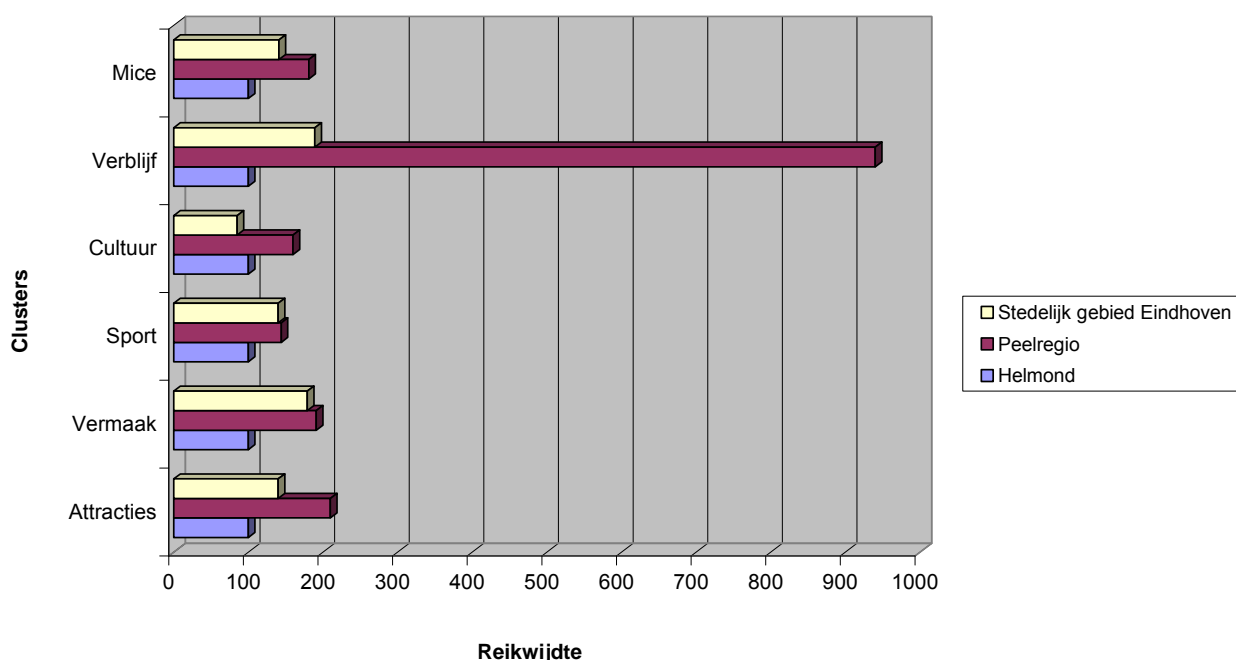
Onderstaand kaartbeeld verbeeldt de bestaande vrijetijdsvoorzieningenstructuur in Helmond. De verschillende kleuren staan voor de onderscheiden clusters (zie paragraaf 1.3), waarbij de dikte van de stip aangeeft of het een voorziening betreft met lokale, regionale of bovenregionale aantrekkingskracht. Omdat het centrum veel horeca en detailhandel bevat, is dit weergegeven middels een gebiedsaanduiding. Hetzelfde geldt voor winkelboulevard Engelseweg. Onderstaand kaartbeeldversie treft u op A4 formaat aan achterin dit rapport (bijlage III).

Huidig aanbod vrijetijdsvoorzieningen in Helmond

Onderstaande tabel geeft een totaalbeeld⁴ van het huidige *bovenlokale* aanbod in Helmond, het stedelijk gebied Eindhoven⁵ en de Peelregio⁶. De tabel geeft de dichtheid per vrijetijdscategorie aan⁷. Onder dichtheid wordt het aantal voorzieningen per 100.000 inwoners verstaan.

Vervolgens zijn de dichtheiden uitgedrukt in een index, waarbij de dichtheid van gemeente Helmond op 100 is gesteld. Zo is direct te zien of de dichtheid in referentiegebieden boven of onder die van Helmond ligt. Er is niet gekeken naar de kwaliteit of omvang van een voorziening. Een bed & breakfast weegt even zwaar als een bungalowpark. De cijfers moeten dus met enige nuance bezien worden; desalniettemin geeft het overzicht wel een indicatie van de manier waarop de verschillende gebieden zich qua voorzieningenniveau tot elkaar verhouden.

Figuur b: Dichtheid leisurevoorzieningen Helmond t.o.v. referentiegebieden (index, dichtheid Helmond = 100)

Op basis van bovenstaande tabel kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Helmond heeft binnen elk cluster de laagste dichtheid.
- Grootste verschil in dichtheid is te zien in het cluster verblijf. In de Peel bevinden zich enkele grote en daarnaast veel kleine verblijfsrecreatieve voorzieningen.
- Het cluster wellness kon niet berekend worden, omdat Helmond geen *bovenlokale* wellnessvoorziening kent. Ook het wellnessaanbod in de Peelregio is beperkt. Het stedelijk gebied Eindhoven daarentegen heeft 5 bovenregionale wellnessvoorzieningen.
- De Peelregio heeft, m.u.v. van het cluster wellness, binnen elk cluster de hoogste dichtheid.

4 Bron: databestand regio-VVV

5 Stedelijk gebied Eindhoven: Gemeente Eindhoven, Best, Waarde, Son en Breugel, Geldrop-Mierlo, Nuenen en Veldhoven.

6 Peelregio: Gemeente Deurne, Asten, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren.

7 Bij het cluster attracties zijn de bezienswaardigheden niet meegenomen in de inventarisatie. Deze gegevens zijn wisselend beschikbaar en derhalve onvergelijkbaar.

Over de clusters horeca, evenementen, detailhandel, en openluchtrecreatie zijn onvoldoende (vergelijkende) cijfers bekend, deze zijn niet in de tabel verwerkt. Wel zijn er andere onderzoeken geschikt om hierover enige uitspraken te doen.

- o De *horecadichtheid* van Helmond is lager dan het Nederlands gemiddelde (20,6 horeca-gelegenheden per 10.000 inwoners / Nederlands gemiddelde: 25,7) (Bedrijfschap Horeca 2009) Onderstaande tabel laat de horecadichtheid per 10.000 bewoners zien in de overige gemeenten.

Peelregio		Stedelijk gebied Eindhoven	
Deurne	17,9	Eindhoven	28,9
Asten	26,9	Best	17,9
Gemert- Bakel	25,6	Waarle	19,4
Laarbeek	22,6	Son en Breugel	17,4
Someren	23,1	Geldrop- Mierlo	23,1
		Nuenen	19,2
		Veldhoven	23,3

Figuur c: Horecadichtheid per 10.000 inwoners per gemeente (bron: Bedrijfsschap horeca 2009)

- o Helmond staat op nummer 43 (van de 50 grootste gemeenten) wat betreft de *culinaire kwaliteit*. Eindhoven op nummer 15⁸.
- o Het *detailhandelsaanbod*⁹ van Helmond is toegesneden op 60.000 inwoners, terwijl de stad bijna 90.000 inwoners heeft. Verder blijkt uit Koopstromenonderzoek (2007) dat de inwoners uit de Peelgemeenten voornamelijk op hun eigen woonplaats gericht zijn, niet op Helmond.
- o Deze nota heeft betrekking op de *voorzieningen voor evenementen*. Er is geen totaaloverzicht van evenementenlocaties in de regio beschikbaar. Zeker is dat Helmond géén indoorlocatie heeft voor evenementen voor meer dan 3.000 personen (stedelijk gebied Eindhoven heeft o.a. het Beursgebouw) en geen outdoor-locatie voor meer dan 10.000 personen stedelijk gebied Eindhoven heeft evenemententerrein Gulbergen en Recreatiegebied Aquabest).
- o Helmond staat op nummer 21 (van de 50 grootste gemeenten) wat betreft het *aantal evenementen*. Eindhoven staat op nummer 5¹⁰
- o Helmond kent één bovenlokaal *openluchtrecreatiegebied*, Berkendonk. Verder is Helmond omzoomd door *groenstructuren*, deels bestaand uit agrarisch landschap en deels uit bos -en natuurgebieden. Helmond staat op nummer 36 (van de 50 grootste gemeenten) als het gaat om nabijheid van natuurgebied. Eindhoven staat op nummer 26¹¹

Een zo volledig mogelijke inventarisatie van het aanbod in Helmond (voorzieningen met zowel lokale als bovenlokale aantrekkingskracht) en in de regio (enkel voorzieningen met bovenlokale aantrekkingskracht) is te vinden in bijlage I.

8 Bron: Atlas voor gemeenten 2009. Culinaire kwaliteit: aanbod van restaurants die voorkomen in restaurantgids Lekker en in de Michelingids.

9 Bron: Afdeling E&A gemeente Helmond

10 Bron: Atlas voor gemeenten 2009. Berekend is het aantal evenementen per 100.000 inwoners.

11 Bron: Atlas voor gemeenten 2009. Nabijheid natuurgebieden: Berekend is hoeveel natuur en recreatiegebieden er vanuit de gemeente binnen een bepaalde tijd kan worden bereikt.

3.1.2. Aanbod in planvorming in Helmond

De ontwikkelingen in Helmond hebben sinds het verschijnen van de nota 'Op weg naar een leisurebeleid voor de gemeente Helmond' in 2002 niet stilgestaan. Voor verschillende gebieden zijn visies vastgesteld waar leisurevoorzieningen een belangrijk deel van uit maken. De ontwikkelingen verkeren echter in verschillende stadia van planvorming. Sommige plannen staan aan de vooravond van realisatie; andere verkeren nog in de initiatieffase. Onderstaande kaart biedt een overzicht van de diverse plannen. Een beknopte beschrijving per plan is te vinden onder het kaartbeeld. Uitvoerige achtergrondinformatie is terug te vinden in de ter zake betreffende beleids- en plandocumenten (zie literatuurlijst, p.47).

Aanbod in planvorming in Helmond (voor een toelichting op de cijfers, zie hieronder)

I. Centrum

Momenteel wordt het centrumplan van 2004 herzien. Zeker is dat er 30.000 m² bvo voor nieuwe winkels (detailhandel) is opgenomen en 1.500 m² voor horeca. Verder is nieuwbouw van de bibliotheek, waar ook VVV/Uitpunt wordt ondergebracht gereed in 2010. Daarnaast is er in het centrumplan ruimte (4.600 m²) gereserveerd voor een hotel.

II. Suytkade

Suytkade is een gebied in wording; naast wonen is werken, leren, sporten en recreëren onderdeel van de ontwikkeling. Voor de leisurevoorzieningen is een concreet programma van ca. 24.000 m² samengesteld. Geplande voorzieningen: hotel, (vergader)zalen, sporthal, bowlingbanen en voorzieningen op het gebied van wellness.

III. Centrumgebied Groene Peelvallei

De projectlocatie Centrumgebied Groene Peelvallei ligt op grondgebied van de gemeenten Helmond en Deurne. Het gebied moet een compleet pakket aan toeristisch-recreatieve voorzieningen gaan bieden binnen een duurzaam landschappelijk en ecologisch raamwerk. Meer intensieve voorzieningen krijgen een plek in het zuidwesten van het gebied; het noordelijke en oostelijke deel komen in aanmerking voor meer extensieve recreatievormen. Recreatieplas

Berkendonk, gelegen aan de westelijke rand van het gebied, blijft (deels) gratis toegankelijk. Er wordt verder gedacht aan realisatie van een ruim opgezet vakantiepark met diverse ondersteunende voorzieningen en van een toeristische attractie in de vorm van een themapark. Daarnaast wordt een studie verricht naar de haalbaarheid van realisatie van het stadion Helmond Sport geprojecteerd in het zuidwesten van het gebied, direct onder de recreatieplas.

IV. Kanaalzone - algemeen

De transformatie van de Kanaalzone wordt gezien als een van de meeste complexe opgaven voor de toekomst van Helmond. Hiervoor is de 'Strategische Verkenning Ontwikkelingsperspectief Kanaalzone Helmond' opgesteld. Deze visie geeft de koers aan voor de mogelijkheden en kansen in dit gebied. Belangrijk onderdeel hiervan is het behoud en herbestemmen van industrieel erfgoed (onder meer met de invulling met leisurevoorzieningen).

V. Kanaalzone- sluis 7

Sluis 7 is afgeschreven en moet gerenoveerd worden. Momenteel wordt hiertoe gewerkt aan een bestek. Het is de bedoeling dat de sluis in 2012 opgeleverd wordt. Vanzelfsprekend is het streven om op termijn sluis 7 ook daadwerkelijk open te stellen voor recreatievaart.

VI. Kanaalzone – cultuurcluster cacaofabriek c.a.

De cacaofabriek wordt gezien als mogelijke culturele hotspot van Helmond. Momenteel gekeken welke culturele voorzieningen hier geclusterd kunnen worden. Zo wordt ondermeer gekeken naar de mogelijkheid poppodium Lakei (voormalig Plato) te verplaatsen.

VII. Kanaalzone – Themapark Erfgoed en nijverheid.

Momenteel wordt er gekeken naar de mogelijkheden een themapark Industrie en nijverheid in Helmond te vestigen. In dit themapark worden dan tevens collecties van de verschillende musea geplaatst. Het themapark is nog in de conceptontwikkelingsfase. De exacte locatie van dit themapark is nog onbekend. Het themapark staat om die reden niet ingetekend op het kaartbeeld. Wel bestaat het algemene beeld dat het themapark thuishoort in de Kanaalzone.

VIII. Spoorzone

De spoorzone verbindt, na aanleg van de onderdoorgang onder het spoor, het centrum met Suytkade. De spoorzone is een belangrijk visitekaartje voor onze stad. De uitstraling en invulling van de spoorzone zijn dus van groot belang. Momenteel wordt gewerkt aan een visie voor de spoorzone. Het stationsgebied moet gezelliger, meer uitnodigend en veiliger worden.

IX. Landgoed Croy

Landgoed Croy is aangeduid als stedelijk uitloopgebied en landschapontwikkelingszone. Recreatie wordt gezien als een van de potentiële economische dragers van het platteland. Gedacht wordt aan uitbreiding van routestructuren (wandelen, fietsen en paardrijden) met bijbehorende voorzieningen (denk aan picknickbanken en schuilhutten), een recreatieve poort en opwaardering van cultuurhistorische gebouwen (de Oude Toren van Stiphout en kasteel Croy). Tenslotte wordt realisatie van een golfbaan als een denkbare richting beschouwd.

X. Recreatieve Poort Stiphoutse Bossen

Sportpark Molenven is aangewezen als voorkeurslocatie voor realisatie van een zgn. Recreatieve Poort: een voorziening die fungeert als een toegangspoort voor de dagrecreant die het bosgebied bezoekt. Een recreatieve poort omvat parkeergelegenheid, informatie over het gebied, startplaats voor recreatieve routes en horeca. Verder kan ze worden aangevuld met

voorzieningen zoals een speelbos/weide, een dierenweide, struinnatuur e.d. Doelstelling is enerzijds het versterken van de recreatieve infrastructuur en anderzijds van de natuur en het landschap in de omgeving. Belangrijk is voorts het reguleren van de recreatiedruk die in de toekomst in dit gebied nog verder zal toenemen.

XI. Publiek zwembad

In 2015 is het bestaande zwembad De Wissen technisch afgeschreven. De gemeente onderzoekt momenteel op welke wijze en op welke locatie er na 2015 voorzien kan worden in publiek zwemwater. Omdat de locatie nog niet bekend is, is op het kaartbeeld de locatie van het huidige zwembad De Wissen gemarkeerd.

3.1.3. Aanbod in planvorming omgeving Helmond

Hieronder wordt beschreven welke plannen er in de omgeving van Helmond wat betreft leisurevoorzieningen in de pijplijn zitten.

Eindhoven: Relevant zijn de ontwikkeling van de spoorzone en van het gebied Strijp-S. Strijp-S is een gebied van ca. 27 hectare dat omgevormd wordt tot 'creatief stadsdeel'. Het gebied herbergt op dit moment al diverse vrijetijdsvoorzieningen. en moet omgevormd worden tot creatief stadsdeel. Een recente ontwikkeling is de vestiging van Plaza Futura (een filmhuis) op Strijp-S. Pop Ei (een popzaal met diverse oefenruimtes), eveneens gelegen in Strijp-S, krijgt een doorstart. Verder zullen horeca en detailhandel het gebied komen versterken. De Gennepark worden nadrukkelijker ingericht natuur- en recreatiegebied voor de Eindhovenaren. De IJzeren Man wordt doorontwikkeld tot stadsstrand, met horeca en sportvoorzieningen. In de verblijfsrecreatieve sector zien binnenkort twee nieuwe hotels het levenslicht. Twee grotere hotels en een aantal kleinere hebben uitbreidingsplannen.

Deurne: In Deurne wordt gewerkt aan een kwalitatieve opwaardering van het centrum en een uitbreiding van het detailhandelaanbod. Ook zet Deurne in op voorzieningen voor de ruitersport; zoals het aanleggen van ruiternetwerken. Tevens worden de VVV en het Uitpunt fysiek en organisatorisch samengevoegd. De voorzieningen voor de ruitersport en de clustering van VVV/ Uitpunt zijn in afrondende fase. Het kerkdorp Helenaveen heeft de nodige kwalitatieve impulsen gekregen is aangewezen als 'groenste dorp van Nederland'¹².

Gemert-Bakel: De zuidrand van het natuurgebied Stippelberg is aangewezen als projectlocatie in het kader van het Reconstructieplan. Door ontgronding van de Bakelse plassen ontstaat een waterplas die kan worden benut voor toeristisch-recreatieve doeleinden. De toeristisch-recreatieve bestemming van de Bakelse plannen moet nog nader worden bepaald. Hierbij wordt ook landgoed Nederheide betrokken. Hier is in ieder geval een recreatieve poort beoogd. Ook bij de Aarlse visvijver is een recreatieve poort deel van de plannen. Medio 2010 wordt een golfbaan nabij de Bakelse Plassen geopend. Verder zijn er plannen in ontwikkeling rondom Vakantiepark de Rooye Asch; dit wordt opgewaarderd en heringericht. Daarnaast wordt gekeken naar een toeristische invulling van het kasteel en is er ruiterroutenetwerk in ontwikkeling.

Laarbeek: Laarbeek wil zich profileren als Waterpoort van de Peel. De gemeente heeft de wens om de huidige passantenhaven, gelegen ten noordoosten van de brug bij de Dorpsstraat, uit te breiden tot een volwaardige jachthaven en om daarnaast aanlegplaatsen te realiseren bij Papenhoef en bij Beek en Donk. Ook krijgt het openluchttheater een upgrade. Verder is onlangs

¹² Nationale groencompetitie Entente Florale 2009

de Brabantse Kluis geopend; een voormalig klooster waar nu recreatie- en vergaderfaciliteiten zijn. Voor Laarbeek is natuurlijk ook de ontwikkeling van landgoed Croy van belang (beschreven in paragraaf 3.1.2.). Tevens is er een shortgolfbaan gerealiseerd.

Someren: Belangrijk zijn de ontwikkelingen in het projectlocatiegebied Heihorsten. Hier beoogt men o.a. een recreatieve poort, een golfbaan, (luxe) recreatiewoningen, landgoederen, EVZ-ontwikkeling, een vlindertuin, een activiteitenterrein en (kwalitatieve) doorontwikkeling van een bestaande camping en groepsaccommodatie. Naar verwachting zullen in 2010 een aantal ontwikkelingen tot uitvoering komen, waaronder de golfbaan, de EVZ en de groepsaccommodatie. De overige ontwikkelingen zijn nog in planvorming.

Asten: In gemeente Asten wordt de huidige 9-holes golfbaan uitgebreid tot een 18-holes golfbaan, naast de bestaande shortgolfbaan. Het bestemmingsplan hiervoor is inmiddels vastgesteld. Verder is de wens uitgesproken het Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum grondig uit te breiden om het museum bovenregionale uitstraling te geven. Het museum moet gaan fungeren als een centrale ontmoetings- en informatieplek voor Asten en omgeving. Het museumbestuur heeft inmiddels grootschalige plannen gepresenteerd. Men is nu bezig met fondsenwerving.

Geldrop-Mierlo: Bungalowpark 't Wolfsven heeft onlangs een forse impuls gekregen, zowel in kwantiteit als kwaliteit. In Geldrop is onlangs een 9 holes golfbaan aangelegd. Voor Mierlo is verder de ontwikkeling van landgoed Gulbergen van belang. Het landgoed Gulbergen ligt op grondgebied van de gemeenten Nuenen en Geldrop-Mierlo (zie verder beschrijving onder Nuenen).

Nuenen: (zie ook Landgoed Gulbergen). Nuenen zet grootschalige in op het thema Van Gogh; naast de investering van 3 miljoen euro in het Van Gogh museum wordt er een internationale marketingcampagne ontwikkeld. Zeer recent is het thematische Van Gogh hotel (Auberge de Vincent) en een zeer luxueuze B&B 'T Boordhuys geopend. Binnen het bestemmingsplan Landgoed Gulbergen is ruimte voor een invulling van de 25.000 m² voor recreatie. Er worden beperkt mogelijkheden geboden aan ondersteunende horeca en detailhandel. De ambitie is om rond Vaarle een recreatief gebied te ontwikkelen met als peilers de technologie van Brainport, duurzaamheid en de invloed van de mens op zijn omgeving. Een evenemententerreinen met parkeerterrein is volgens bestaande plannen aangelegd in Gulbergen, ten noorden van de spoorlijn direct aansluitend aan de A 270. Daarnaast kent het Landgoed een groot bosgebied van bijna 100 ha waarin gewandeld, gefietst en paardgereden kan worden.

Regiobreed: Regio Zuidoost Brabant beschikt, naast een fietsroutenetwerk, sinds begin 2009 over een wandelroutenetwerk. Het wandelroutenetwerk wordt komende jaren nog verder versterkt, onder andere doordat verschillende gemeentes participeren in het Interreg project Grenzeloos wandelen. Op verschillende plaatsen in de regio worden voorzieningen gecreëerd zoals picknickbanken, schuilhutten, speeltoestellen langs de route en er worden verschillende thematische wandelroutes ontwikkeld. Ook Helmond participeert in Grenzeloos Wandelen.

3.2. Vraag

3.2.1. Lokale vraag

Uit diverse bronnen is informatie bekend over de vraag naar en mening over vrijetijdsvoorzieningen in Helmond¹³. Tevens zijn onderzoeken voorhanden die de vrijetijdssector op regionaal niveau bekijken¹⁴. Ter aanvulling op het beschikbare onderzoeksmateriaal zijn er ten behoeve van deze nota ook gesprekken gevoerd met diverse jongeren, stakeholders (diverse partijen uit Helmond die belang hebben bij een goed vrijetijdsproduct) en experts¹⁵.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de wensen en suggesties vanuit de stad. Deze is het resultaat van het samenvoegen van informatie uit verschillende onderzoeken en uit de gevoerde gesprekken. Tijdens de gesprekken werden de gesprekspartners uitgenodigd om na te denken over voorzieningen die zij beschouwden als wenselijke aanvullingen op het bestaande leisure-aanbod.

Cluster	Basisinfrastructuur	Aantrekkelijk aanbod	Beeldbepalend aanbod
Attracties	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Overdekte kinderspeelhal ▪ Speeltuinen ▪ Kinderboerderijen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bezienswaardigheden ontsluiten (openstelling, routes, informatie, bewegwijzering e.d.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Themaparken ▪ Spraakmakende/spektakel/belevingsarchitectuur ▪ Bijzondere architectuur ontsluiten voor publiek (modelwoningen Blom, Krier, Soeters, e.a.)
Vermaak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Discotheek/club/dansgelegenheid ▪ Ontmoetingsplekken voor jeugd en jongeren in de openbare ruimte (hang/sport/speelplekken e.d.)/faciliteren jongerencultuur ▪ Stedelijk jongeren-centrum: leisure en meer (ook vergader/werkplaats e.d.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Openluchtwembad ▪ Subtropisch zwembad ▪ Urban Entertainment Centre ▪ Pretdozen (indoor leisure zoals lasergaming, karting, skating e.d.) ▪ Een goed poppodium ▪ Gamecentre (niet te verwarren met automatenhal) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Innovatieve concepten rondom automotive en food (automotive experience op automotive campus en food experience op food campus)
Detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Basisaanbod in centrum compleet/goede mix ▪ Basisaanbod woonboulevard compleet/goede mix ▪ Verhogen aandeel kwaliteitsaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groot warenhuis ▪ Specialty shops ▪ Aansprekende ketens ▪ Funshopbeleving optimaliseren door 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unieke winkelconcepten zoals experience shops, brandstores, Vlisco-shop ▪ Gethematiseerde winkelstraten/pleinen

13 Inwonersenquête 2004-2005 / Stadpanelonderzoek sport-en vrijetijdsvoorzieningen 2007. Gemeente Helmond.

14 Rabobank: Cijfers en Trends; 32^e jaargang, maart 2008 / SRE: Kompas II, Toeristisch-recreatief meerjarenprogramma Zuidoost-Brabant; Eindhoven, 2007 / Stichting Recreatie/KIC en SGBO (in opdracht van ANWB): Vrijetijdsvoorzieningen in de woonomgeving; Den Haag, 2004 / Uit in Brabant, Brabant in cijfers. Trendrapportage vrijetijdssector; Tilburg, 2008.

15 Voor een lijst met geconsulteerde personen, zie p 50

	teitswinkels in het centrum	aandacht voor kwaliteit openbare ruimte, beeldkwaliteit en architectuur <ul style="list-style-type: none"> ▪ Streekproductenmarkt ▪ Aandacht voor kwaliteit van de weekmarkt 	
Horeca	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Basisaanbod in centrum compleet/goede mix ▪ IJssalons ▪ Fastfoodketens ▪ Pleisterplaatsen/dag-horeca ▪ Meer horeca bij sportvoorzieningen ▪ Meer terrassen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijzondere, al dan niet bestaande concepten ▪ Specialiteitenrestaurants ▪ Kwaliteitsrestaurants ▪ Kookstudio's ▪ Restaurants geschikt voor grotere groepen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sterrenrestaurants ▪ Unieke grootschalige foodconcepten ▪ Horeca in bijzondere panden/objecten ▪ Floating markets
Sport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiek zwembad ▪ Fitnessvoorzieningen ▪ Trimparcoursen ▪ Manege 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 18-holes golfbaan ▪ Shortgolfbaan ▪ Midgetgolf ▪ Indoortennis/squashbaan ▪ Klimcentrum 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Multifunctioneel stadion met beweegbare vloer
Wellness		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sauna's/thermen 	
Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Expositie/presentatieruimten ▪ Galerieën 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groot theater (>1000 stoelen) ▪ Muziektempel ▪ Behoud en herbestemming cultuurhistorisch erfgoed ▪ Reconstrueren van cultuurhistorisch erfgoed (herbouwen bijzondere gesloopte panden/objecten) ▪ Te bezoeken ateliers 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Industrieel erfgoed toerisme, o.b.v. tastbare producten én verhalen ▪ Dansorgelmuseum ▪ Edah museum
Evenementen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grote platte zaal voor grote indoor evenementen (min. 3.000 personen gelijktijdig) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stadsevenemententerrein voor middelgrote outdoor evenementen (min. 10.000 personen gelijktijdig) ▪ Drijvende pontons op het kanaal 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tijdelijk invullen leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen met evenementen
Openlucht recreatie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ruiterroutes ▪ ATB routes ▪ Skeelerroutes ▪ Betere ontsluiting uitloopgebied/opheffen knelpunten bereikbaarheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Thematische routes ▪ Speelbos ▪ Stadsstrand ▪ Recreatieplas met genoeg basisvoorzieningen ▪ Vermaak op het water: 	

		waterfietsen, kano's e.d. ▪ Outdoor adventure	
Verblijf	▪ Hotels ▪ Bed & breakfast- accommodaties ▪ Kleinschalige kampeertreinen	▪ Groepsaccommodaties ▪ Gereguleerde Overnachtingsplaats ▪ Toervaart! (jachthaven, passantenhaven)	▪ Onderscheidend bungalowpark ▪ Verblijfsvoorzieningen in bijzondere panden/objecten ▪ Stayokay (jeugdherberg)
MICE- accommodaties	▪ Grote platte zaal voor beurzen/congressen		Unieke accommodaties voor MICE (fabrieken, villa's, kasteel e.d.)

Figuur d: Wensen en suggesties voor vrijetijdsvoorzieningen vanuit de stad

3.2.2. Trends

De vrijetijdsmarkt kent een hoge dynamiek. Zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant zijn trends te signaleren die van invloed zijn op de toekomst van de sector. Behoeften van mensen veranderen voortdurend; het aanbod past zich continu aan. Daarnaast creëert nieuw aanbod in regel ook nieuwe vraag. In deze paragraaf worden de belangrijkste trends aangestipt (zie het onderstaande kader); trends die reeds in gang zijn en die de komende 15 jaar nog van invloed zullen zijn op de vrijetijdssector.

Het is van belang dat de sector weet in te spelen op trends en bovendien rekening houdt met rages en hypes. Bij rages gaat het om producten die -soms zelfs zonder veel ondersteuning- ineens populair zijn. Hypes zijn incidenten en gebeurtenissen die door de media enorm onder de aandacht worden gebracht. Bij voorbaat aangeven welke rages en hypes in het verschiet liggen, is een onmogelijke taak. Maar het beleid moet wel ingesteld zijn op het bieden van ruimte aan initiatieven die hierop kunnen inspelen.

Belangrijke trends:

Trends aan de vraagzijde:

- stabilisatie (sommige regio's krimp) bevolkingsomvang, toename aantal (eenpersoons)huishoudens, actieve senioren, vergrijzing (Helmond nog relatief groen) en verkleuring van de samenleving
- groei vraag naar en bestedingen in leisure, ongeacht conjunctuurschommelingen
- toename vrijetijdsmobiliteit, informatisering, technologisering, net-generatie
- van belevenis- naar belevingseconomie; van kortdurende spektakel en sensatie naar een behoefte aan zingeving, duurzaamheid, zelfontplooiing en glocalisering (behoud lokale identiteit in een wereld waar grenzen vervagen),
- Consument is kritisch, wispelturig en van alle markten thuis

Trends aan de aanbodzijde:

- toename aantal leisurebedrijven, deels gekenmerkt door kleinschaligheid en versnippering ('couleur locale'),
- maar ook toenemende schaalvergroting en internationalisering (standaardisatie)
- toenemende vraaggerichtheid en commercialisering, kortere levenscycli van producten
- toenemende vervaechting in tijdruimtelijke zin, programmatisch of in waardeketens (multiplexen; verschillende leisurevoorzieningen onder één dak)

3.3. Slotbeschouwing

Helmond heeft nog altijd een achterstandspositie goed te maken als het gaat om vrijetijdsvoorzieningen. Ten opzichte van de omliggende Peelregio en het stedelijk gebied Eindhoven scoort Helmond *lager* op vrijwel alle van de onderscheiden leisure-clusters. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat er in Helmond, maar overigens ook in de rest van de regio, verschillende plannen op de plank liggen die moeten leiden tot een versterking van het aanbod. Waarbij het, zeker gezien het huidige economische klimaat, nog de vraag is in hoeverre alle ambities daadwerkelijk waargemaakt worden. Echter, ook na de voorgenomen planontwikkeling lijkt er binnen alle onderscheiden clusters nog ruimte voor verdere versterking van het lokale aanbod.

In de afgelopen periode zijn door inwoners van Helmond (via inwonerenquêtes over dit onderwerp) en door diverse externe partijen (tijdens verschillende discussiebijeenkomsten) tal van wensen geuit en suggesties gedaan voor aanvullingen op het Helmondse vrijetijdsaanbod (zie paragraaf 3.2.1). De overheid beschikt helaas niet over een toverstaf waarmee zij al deze en andere wensen kan vervullen. De middelen (geld en capaciteit) waarover de gemeente kan beschikken zijn beperkt en moeten zo effectief en efficiënt mogelijk worden ingezet. Bovendien is de gemeente in de meeste gevallen afhankelijk van externe partijen bij de invulling van de ambities. Het gaat daarbij veelal niet om het realiseren van stand alone voorzieningen, maar om voorzieningen die deel uitmaken van 2^e, 3^e of zelfs 4^e generatie clusters (zie pagina 6). Het is evident dat de overheid daarbij wel kan kiezen voor een proactieve rol, door gerichte acquisitie te plegen.

Er zullen hoe dan ook keuzes moeten worden gemaakt: welke voorzieningen streven we na, welke plekken zijn daarvoor beschikbaar, wat kan de gemeente doen om te bewerkstelligen dat de ambities daadwerkelijk gerealiseerd worden en welke prioriteiten kunnen daarbij worden gesteld. Het maken van keuzes kan het beste gebeuren aan de hand van een helder strategisch kader, dat als een soort “filter” kan dienen voor het maken van deze keuzes. Dit “filter” wordt in het volgende hoofdstuk beschreven.

Hoofdstuk 4 Strategisch Kader

Op basis van de analyse in voorgaande hoofdstukken wordt in dit hoofdstuk het strategisch kader voor leisure in Helmond uitgewerkt. Gestart wordt met een beschrijving van SWOT¹⁶. Deze schetst in een notendop de uitgangspositie van Helmond, voor zover relevant voor het toekomstperspectief van de vrijetijdsector. Vervolgens presenteren wij onze visie op de gewenste ontwikkeling van leisure in Helmond. Op basis van deze visie wordt een ambitie geformuleerd voor de periode 2010-2015, met een doorkijk naar 2030. Vervolgens worden doelstellingen, doelgroepen en strategische beleidslijnen uitgewerkt.

4.1. SWOT

<p>Sterk</p> <ul style="list-style-type: none"> • centrumstad regio en samen met Eindhoven drager van Zuidoost-Brabant/Brainport • compact stadscentrum, dat recent een kwaliteitsimpuls heeft ondergaan • fysieke ruimte voor (her)ontwikkeling in m.n. stadscentrum en kanaalzone • stedelijke dynamiek en landelijke rust op een steenworp afstand van elkaar • aangenaam decor van industrieel erfgoed, aansprekende architectuur, water en groen • veelbelovende economische motoren (food, automotive) 	<p>Zwak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helmond functioneert niet daadwerkelijk als centrumstad • het vrijetijdsaanbod sluit niet aan bij de omvang van de stad, mn voor jeugd en jongeren • geen must see voorziening • Helmond mist stedelijke impact en aantrekkingskracht; door ligging nabij Eindhoven lastig om dit uit te bouwen • centrum wordt verdeeld door Kanaal en Traverse; vier kwadranten vertonen weinig samenhang • algemeen imago nog altijd voor verbetering vatbaar
<p>Kansen</p> <ul style="list-style-type: none"> • groeiende erkenning belang leisure voor economische prestaties en ruimtelijke kwaliteit • ontwikkeling regio tot Brainport brengt dynamiek in nieuwe bedrijvigheid en nieuwe inwoners • afstemming/samenwerking op regionaal niveau kan zorgen voor complementair/onderscheidend vrijetijdsproduct • leisure-ontwikkeling binnen de kaders van integrale gebiedsontwikkelingen brengen, waardoor mogelijkheden financiële verevening ontstaan • consumenten zijn niet langer loyaal aan plaatsen of producten (kan ook gezien worden als bedreiging) 	<p>Bedreiging</p> <ul style="list-style-type: none"> • onvoldoende regionale afstemming en samenwerking op regionaal/provinciaal niveau • steeds weer nieuwe gemeentelijke ambities kunnen leiden tot verlies aan focus en tot besluitvorming o.b.v. korte termijn denken • scheefgroei als door onrendabele top leisure-m2 worden opgeofferd voor meer rendabele m2 • druk vanuit de markt om leisure uit korte termijn overwegingen op perife locaties te ontwikkelen • op korte termijn is de economische situatie een aandachtspunt

¹⁶ SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, ofwel Kansen, Bedreigingen, Sterkten, Zwakten

4.2. Visie

De volgende elementen vormen tezamen de visie op de rol van leisure binnen het Helmond van de toekomst.

Evenwicht

Evenwicht vormt het fundament onder de leisurevisie. Evenwicht in voorzieningen voor wonen, voor werken en voor vrijetijd. In een omgeving waar niets te doen of te beleven is, wil niemand wonen. Dynamische stedelijke omgevingen trekken talent aan en bieden ontwikkelingskansen voor ontplooiing van talent¹⁷. De aanwezigheid van talent (kennis, maar ook vakmanschap¹⁸) trekt bedrijvigheid van buitenaf en biedt een broedplaats voor de totstandkoming, van binnenuit, voor nieuwe vormen van bedrijvigheid. De ontwikkeling van onze regio tot Brainport, waarbinnen Eindhoven en Helmond de epicentra vormen, stelt de stad voor een forse opgave, juist ook op het gebied van leisure.

Compleet

Eerder is geconstateerd dat Helmond op het gebied van vrijetijdsvoorzieningen nog een behoorlijke opgave in te vullen heeft. Ook na realisatie van de programma's op Suytkade, in het Centrum en op Berkendonk is er nog volop ruimte voor ontwikkeling. Inwoners van Helmond benoemen een aantal specifieke voorzieningen die zij op dit moment in Helmond missen (zie paragraaf 3.2.1). De praktijk is daarnaast dat veel inwoners uit de regio, maar ook uit Helmond zelf, de dorpen in de omgeving en de stad Eindhoven als vrijetijdsbestemming¹⁹ kiezen. Er zijn dus nog volop kansen voor het versterken van de bestaande voorzieningenstructuur. Zo groeit Helmond uit tot een complete vrijetijdsstad.

Dynamisch

Vrijetijdsvoorzieningen bieden de stad 'stedelijkheid'. Dat zit hem niet alleen in het creëren van stedelijk aandoende 'wanden', maar ook in het op gang brengen van dynamiek en 'loop' in de stad. Met een optimale functiemenging valt als het ware een levend schilderij te componeren van de stad, zoals je deze graag 24/7 zou willen zien functioneren. De centrumzone van de stad biedt daarbij bij uitstek mogelijkheden om meer dynamiek en stedelijke allure te ontwikkelen. Dit deel van de stad is immers tegelijkertijd huiskamer, etalage en visitekaartje. Hierbij spelen bovendien elementen als architectuur en kwaliteit van de openbare ruimte een belangrijke rol: vanwege hun decor met historische gevels zijn steden als Den Bosch en Breda al jaren zeer in trek voor een middagje shoppen of een dagje uit.

Uitgesproken

Het vrijetijdsaanbod in Helmond dient onderscheidend te zijn ten opzichte van haar omgeving, met name Eindhoven. Daarom dient leisure zoveel mogelijk ontwikkeld te worden vanuit het 'dna' van de stad (dicht blijven bij wie we zijn) sturend voor de te kiezen thematiek. Daarnaast wordt gestreefd naar een complementair aanbod ten opzichte van de buurgemeenten. Het bieden van een compleet aanbod betekent niet per definitie dat Helmond moet beschikken over alle voorzieningen die in de regio geboden worden. In plaats van elkaar proberen af te troeven, is het beter om af te stemmen, opdat de regio als geheel een sterkere leisurepositie verkrijgt.

17 Florida, R. (2005), 'Een introductie tot de creatieve klasse'. In: Franke, S. en Verhagen, E. (2005), *Creativiteit en de stad; Hoe de creatieve economie de stad verandert*. Rotterdam: NAI Uitgevers.

18 Oosterling, H. en Kaspori, D. (2008), 'Vakmanschap is meesterschap'. In: *Rotterdam Vakmanstad*, 15-32.

19 Koopstromenonderzoek 2007

Duurzaam

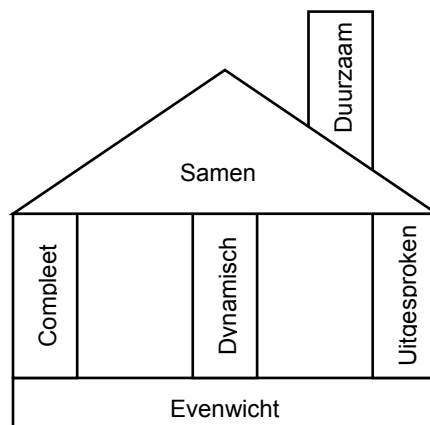
Helmond heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Bezien vanuit de zogenaamde Telosdriehoek²⁰ kunnen daarin als elementen benoemd worden: het klimaatneutraal of met respect voor natuur- en landschapswaarden ontwerpen, het zoeken naar aansluiting bij de lokale of streekidentiteit, het door herbestemming kunnen behouden van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en het aandacht hebben voor binden van jongeren aan de stad. Leisure kan daarmee gezien worden als instrument dat bijdraagt aan een duurzame stedelijke ontwikkeling.

Samen

Een evenwichtige, complete, dynamische en uitgesproken vrijetijdsstad creëer je niet alleen. Alleen samen kunnen gemeente (ook regio), ontwikkelaars, financiers, exploitanten e.a. ervoor zorgen dat de Helmondse ambitie op het gebied van leisure bewaarheid wordt. Waarbij ieder zijn eigen rol en zijn eigen belang invult, maar waarbij ook ieder verantwoordelijkheid neemt voor het invullen van het algemene belang. Die betaalt zich uiteindelijk terug in zowel maatschappelijk als economisch rendement.

Het Helmondse vrijetijdshuis

De hiervoor beschreven elementen kunnen gezien worden als het constructieve geraamte van een huis: het Helmondse vrijetijdshuis. Het vrijetijdshuis kent een fundament, drie pijlers en een kap met een schoorsteen. Daarbij is het denkbaar om het huis nog te voorzien van ramen (promotie: stad in de etalage) en van een voordeur (aanspreekpunt binnen de gemeente, die ook proactief acquisitie pleegt).

Figuur e: Helmondse vrijetijdshuis

20 Telos (Brabants kenniscentrum op het gebied van duurzame ontwikkeling) ontwikkelde de Telosdriehoek om nadere invulling te geven aan het begrip 'duurzaamheid'. De driehoek benadrukt het belang van een evenwichtige ontwikkeling van de hoekpunten sociaal/cultureel, economisch en ecologisch kapitaal.

4.3. Ambitie

Helmond streeft naar het realiseren van een compleet, dynamisch en uitgesproken vrijetijds-aanbod, om zodoende bij te dragen aan de gemeentelijke ambitie om in 2015 een complete en dynamische centrumstad te zijn, waarin het prettig wonen, werken en vertoeven is. De vrijetijdsvoorzieningen passen qua identiteit, omvang, kwaliteit, kwantiteit en variëteit bij de schaal en maat van de stad en de regio. Leisure concentreert zich voornamelijk, maar niet uitsluitend, in het hart van de stad. Daarmee wint Helmond aan stedelijkheid en stedelijke dynamiek, die als vliegwiel fungeert voor een duurzame ontwikkeling van onze stad in regionaal perspectief.

4.4. Doelstellingen

1. *Versterken leef- en verblijfsklimaat*

Bij een stad die op termijn doorgroeit tot een kleine 100.000 inwoners hoort een navenant voorzieningenpakket. Helmond moet niet alleen aantrekkelijk zijn om in te wonen en te werken, maar ook om in te leven en van te genieten. En Helmond moet bovendien de moeite waard zijn om te bezoeken. Het belang hiervan voor de stad is groot. Eerder is al gewezen op de noodzaak meer evenwicht te brengen in (de aandacht voor) wonen-werken-mobiliteit-vrijetijd.

2. *Verbreding economisch profiel en verbeteren werkgelegenheid (m.n. voor jongeren)*

Van oudsher kent Helmond een relatief eenzijdig opgebouwde economische structuur, hetgeen niet ongebruikelijk is voor een stad met industriële wortels. De gemeente heeft afgelopen decennia met succes een stevige beleidsagenda gevoerd, gericht op een verbreding van de economische basisinfrastructuur en zal dit beleid komende jaren verder intensiveren. Desondanks telt Helmond nog altijd relatief veel werklozen, waarbij het opleidingsniveau gemiddeld lager ligt. Helmond scoort lager dan gemiddeld in werkgelegenheid binnen de vrijetijdssector. Hier liggen nog volop mogelijkheden voor groei. De leisuresector biedt daarbij bij uitstek werkgelegenheid aan de wat lastiger bemiddelbare werkzoekenden.

3. *Versterken positie Helmond als tweede centrumstad van de regio*

Helmond wil doorgroeien tot een complete en dynamische centrumstad voor omliggende gemeenten. Met name het hart van de stad (centrum, kanaalzone en spoorzone) speelt hierin een belangrijke rol. Dit deel van de stad vormt tegelijkertijd huiskamer, etalage en visitekaartje van de stad en biedt kansen om meer stedelijke allure te ontwikkelen. De centrumzone moet dan ook op alle mogelijke manieren gestimuleerd worden in het ontwikkelen van meer stedelijke kwaliteit en uitstraling en alle kansen moeten worden aangegrepen om dit te bewerkstelligen. Tegelijkertijd moet bewaakt worden dat hierbij zoveel mogelijk gestreefd wordt naar een onderscheidend en complementair aanbod ten opzichte van de omliggende regio en Eindhoven.

4. *Verbeteren van het imago van Helmond*

Hoewel in een duidelijk stijgende lijn, is het imago van Helmond nog altijd niet optimaal. Het vrijetijdsaanbod bepaalt voor een belangrijk deel het imago van de stad. Een positief imago bevordert de aantrekkingskracht van zowel de vrijetijdsvoorzieningen zelf als de stad als geheel, niet alleen op bezoekers, maar ook op bewoners en bedrijven. Promotie is daarbij vanzelfsprekend van groot belang. Echter: beweren en bewijzen gaan hand in hand. De stad zal dus in de fysieke werkelijkheid ook een en ander moeten laten zien.

4.5. Doelgroepen

1. *Inwoners van Helmond (m.n. jongeren, gezinnen met kinderen en nieuwe inwoners).*

Helmond heeft een relatief jonge bevolking (jeugd en gezinnen met kinderen). De nieuwe wijken dragen hier in belangrijke mate aan bij. Om de jonge en nieuwe inwoners meer te binden aan de stad, is het van belang een impuls te geven aan het stedelijk vrijetijdsaanbod.

2. *Inwoners van omliggende gemeenten*

Vanuit de wens om als centrumgemeente een regio rol te vervullen, wil Helmond zich met haar leisurebeleid nadrukkelijk op de inwoners van de omliggende gemeenten richten. Inwoners van de regio zijn op dit moment sterk op de eigen gemeente georiënteerd²¹.

3. *In de regio verblijvende toeristen*

Zuidoost-Brabant is een sterke toeristische regio met een hoog percentage verblijfsrecreatie. De gemeente wil de toerist die in de regio voor een vakantie verblijft en de stad voor een dagbezoek aandoet, een aantrekkelijk vrijetijdsproduct bieden .

4. *Toeristen (m.n. uit Nederland, Vlaanderen en Nordrhein-Westfalen)*

Helmond heeft geen 'toeristisch' imago en is op zichzelf geen toeristische bestemming. Kennelijk nodigt de stad daartoe nog onvoldoende uit; het ontbreken van een toeristische trekpleister is daar mede debet aan.

5. *Zakelijke toeristen (mondiaal)*

Helmond staat (nog) niet bekend als bestemming voor de zakelijke markt. De stad maakt op dit moment echter een interessante economische ontwikkeling door, die aanleiding kan zijn voor een aantrekkende markt vraag. Het aanbod is hierop echter niet afgestemd.

4.6. Strategische beleidslijnen

Een confrontatie van de hiervoor benoemde doelstellingen met de aanbodspiramide (zie pag. 6) laat zien dat Helmond zijn pijlen moet richten op alle niveaus van de piramide. Opvallend daarbij is dat deze overeenkomen met de pijlers van de leisurevisie: compleet, dynamisch, uitgesproken.

	Basisinfrastructuur (compleet)	Aantrekkelijk aanbod (dynamisch)	Beeldbepalend aanbod (uitgesproken)
1. Versterken leef- en verblijfsklimaat	X	X	
2. Versterken economie en werkgelegenheid	X	X	X
3. Versterken centrum positie Helmond		X	X
4. Verbeteren imago van Helmond		X	X

Figuur f: Confrontatie doelstellingen met aanbodspiramide

²¹ Koopstromenonderzoek 2007

Betekent dit dat de gemeente overal alles moet willen? Dat kan natuurlijk niet. Het is van belang nadere beleidslijnen te benoemen, die als filter kunnen dienen voor het maken van keuzes. Als beleidslijnen worden benoemd:

1. Afmaken

De gemeente is, vaak in samenspraak met derde partijen, op dit moment feitelijk al bezig om een aantal concrete leisure-ambities handen en voeten te geven. Meestal gebeurt dit als onderdeel van meer omvangrijke gebiedsontwikkelingen. Soms zitten aan deze initiatieven bovendien zgn. "Samen Investeren middelen"²² vast, waarmee de initiatieven bovendien te maken hebben met concrete realisatietermijnen. De gemeente dient dan ook af te maken waar ze aan begonnen is en moet voorzichtig zijn met het toevoegen van nieuwe ambities.

2. Hiaten

Helmond heeft nog altijd een achterstandspositie in te halen als het gaat om vrijetijdsvoorzieningen. Voorzieningen die (blijkens onderzoek en naar aanleiding van de discussiebijeenkomsten) gemist worden, kunnen aangeduid worden als hiaten in het aanbod. Het gaat niet per se om alle denkbare voorzieningen die in Helmond niet te vinden zijn; aanwezigheid van deze voorzieningen in de regio kan de behoefte hieraan in de eigen stad weggenomen hebben.

3. Knelpunten

Met knelpunten worden situaties bedoeld waarin bepaalde voorzieningen niet meer voldoen aan de eisen van de tijd en dringend een kwaliteitsimpuls behoeven. Wanneer dat niet gebeurt ontstaat uiteindelijk een hiaat, waarbij de situatie zoals hierboven beschreven aan de orde is.

4. Stedelijkheid

Helmond maakt zijn centrumpositie nog onvoldoende waar en mist stedelijke impact. Vrijetijdsvoorzieningen bieden de stad 'stedelijkheid'. Dat zit hem niet alleen in het aandoen van stedelijk aandoende 'wanden', maar ook in het op gang brengen van dynamiek en 'loop' in de stad. Daarom krijgen voorzieningen die bijdragen aan het versterken van de positie van Helmond als centrumstad, aan het creëren van meer stedelijkheid en aan het genereren van meer stedelijke dynamiek, een plus.

5. Thema's

Het uitbouwen van het vrijetijdsproduct op basis van thema's helpt de identiteit van Helmond te versterken en draagt bij aan het realiseren van het gewenste imago. Thema's die de identiteit van de stad onderstrepen zijn: industrieel verleden, automotive, food, groen, kanaal en architectuur/stedenbouw.

6. Quick wins

Het plukken van laaghangend fruit is van belang om leisure op de agenda te houden. Planvorming en realisatie van leisure zijn langlopende processen (tien jaar is geen uitzondering). Het is zaak om met het langetermijnperspectief voor ogen ook op de kortere termijn successen te kunnen boeken.

22 Samen Investeren is het investeringsprogramma van de provincie i.s.m. Brabantstad (B5- steden). Dit meerjarenprogramma (2008-2012) betreft grootschalige investeringen met de missie Brabantstad te laten uitgroeien tot sterk internationaal concurrerend en duurzaam groeiend stedelijk netwerk. Zie ook paragraaf 2.3.4 (Programmabureau Brabantstad. Samen Investeren in Brabantstad 2009)

4.8. Slotbeschouwing

Het strategisch kader, zoals gepresenteerd in dit hoofdstuk, verwoordt het gewenste ontwikkelingsperspectief voor de vrijetijdsvoorzieningenstructuur van Helmond voor de langere termijn (doorkijk naar 2030). Een volgende stap is het maken van keuzes. Deze staan in het volgende hoofdstuk centraal, waarbij het strategisch kader, zoals beschreven in dit hoofdstuk, dient als filter. Eenmaal gemaakt, dienen de keuzes als beleidskader, aan de hand waarvan de gemeente nieuwe initiatieven op hun merites kan toetsen, of zelf gericht proactief kan werken aan het realiseren van de gemeentelijke leisure-ambities.

Hoofdstuk 5 Toetsings- en ontwikkelingskader

Er kan een groot aantal voorzieningen benoemd worden die Helmond completer, dynamischer en uitgesprokener kunnen maken (zie paragraaf 3.2.1). Zoals eerder aangegeven heeft de gemeente slechts beperkt mogelijkheden om hier invloed op uit te oefenen. De mogelijkheden die er zijn, zullen gericht moeten worden ingezet. Het maken van keuzes is dan ook van belang. Het strategisch kader zoals beschreven in het vorige hoofdstuk dient hierbij als “filter”. Vragen die daarbij gesteld kunnen worden zijn: welke voorzieningen streven we na, welke locaties zijn beschikbaar, hoe zouden deze locaties kunnen worden ingevuld en wat kan de rol van de overheid zijn om de ambities op het gebied van leisure werkelijkheid te laten worden. Dit hoofdstuk geeft de nodige antwoorden. Antwoorden, die gezamenlijk vorm en inhoud geven aan het toetsings- en ontwikkelingskader op het gebied van leisure in Helmond. Niet als blauwdruk, maar als kompas die de richting bepaalt voor de manier waarop de gemeente kan werken aan de realisatie van haar ambities.

5.1. Rol van de overheid

Wat betreft de rol van de gemeente kunnen zich in de kern twee situaties voordoen, die bepalen op welke wijze de gemeente zich op zou moeten stellen.

1. De gemeente wordt benaderd door een initiatiefnemer die een concrete leisurevoorziening wenst te realiseren (reactief, beleidsnota als toetsingskader)

- a. de voorziening past binnen dit beleidskader: gemeente treedt de initiatiefnemer welwillend tegemoet en denkt mee op welke wijze het initiatief daadwerkelijk tot stand kan komen. Het is denkbaar dat nieuwe initiatieven concurrerend zijn met op een bepaald moment lopende projecten en plannen. In dat geval moet op grond van het beleidskader afgewogen worden of deze nieuwe initiatieven toch ondersteuning verdienen. Het kan immers niet zo zijn dat lopende projecten en plannen de stad voor lange tijd ‘op slot’ zetten. Om dit te voorkomen, moeten hierover heldere afspraken gemaakt worden met de (alsdan) bestaande partijen/projectpartners.
- b. de voorziening past niet binnen dit beleidskader: de gemeente probeert het initiatief binnen het beleidskader in te passen. Lukt dat niet, dan verleent de gemeente in beginsel geen medewerking. Het op voorhand uitsluiten van niet-passende initiatieven is echter niet wenselijk. Zoals aangegeven in het kader in paragraaf 2.2.2 is de leisure-sector uitermate dynamisch. Maar ook onvoorziene ontwikkelingen in de regio of in de eigen stad kunnen aanleiding geven tot heroverweging. Het moet mogelijk blijven hierop in te kunnen spelen.

2. De gemeente benoemt specifieke leisurevoorzieningen die zij graag toegevoegd ziet aan het stedelijk vrijetijdsaanbod en brengt daarbinnen een prioritering aan (proactief, beleidsnota als ontwikkelingskader).

- a. het betreft commerciële voorzieningen: de gemeente kan proactief externe partijen (exploitanten, ontwikkelaars, beleggers) gaan benaderen en hen trachten te interesseren om risicodragend in Helmond te investeren.

- b. het betreft publieke voorzieningen: de gemeente kan zelf (laten) realiseren, waarbij het denkbaar is dat de gemeente participeert in een samenwerkingsvorm met andere publieke en/of private partijen.
- c. het betreft deels commerciële en deels publieke voorzieningen: de gemeente kan participeren in de realisatie (via een samenwerkingsvorm met andere publieke en/of private partijen) of kan het publieke deel zelf (laten) realiseren.

5.2. Vrijtijdsvoorzieningen

Het benoemen van na te streven voorzieningen vormt dus in feite een eerste keuze-onderdeel (een eerste stap). In paragraaf 3.2.1. is een groot aantal voorzieningen genoemd waar, blijkens onderzoek²³, vraag naar is. Wanneer hier de beleidslijnen (het filter) uit paragraaf 4.6 overheen gelegd worden, ontstaat een uitgebreide tabel waarin de voorzieningen een 'score' krijgen²⁴. Deze tabel is opgenomen in bijlage II. Op grond van deze tabel kunnen vrijtijdsvoorzieningen worden benoemd, die beschouwd kunnen worden als wenselijke aanvullingen op het stedelijke aanbod. In onderstaand overzicht worden deze opgesomd. Hierbij wordt conform situatie 2 uit de vorige paragraaf onderscheid gemaakt in commerciële voorzieningen, publieke voorzieningen en deels commerciële - deels publieke voorzieningen²⁵.

Commerciële voorzieningen	
+++	++
<ul style="list-style-type: none"> o spraakmakende architectuur/belevingsarchitectuur o winkelaanbod compleet/goede mix o groter aandeel kwaliteitswinkels o horeca-aanbod compleet/goede mix o pleisterplaatsen/daghoreca o multifunctioneel stadion o hotels o unieke accommodaties voor zakelijke evenementen (mice*) <p>* meetings, incentives, congresses, events</p>	<ul style="list-style-type: none"> o overdekte kinderspeelhal o discotheek/club/dansgelegenheid o manege o golfbaan/shortgolfbaan/midgetgolf o unieke winkelconcepten o groot warenhuis o bijzondere/specialiteiten/kwaliteitsrestaurants o kookstudio's o meer terrassen o sauna's/thermen o subtropisch zwembad o grote platte zaal voor indoor evenementen o bed & breakfast accommodaties

23 Voor bronvermeldingen zie paragraaf 3.2, pagina 24

24 Per beleidslijn waarop de voorziening positief scoort, krijgt deze een plusje. Omdat alle genoemde voorzieningen naar voren zijn gebracht (zie paragraaf 3.2) als wenselijke aanvullingen, worden deze beschouwd als hiaat. Alle voorzieningen krijgen m.a.w. minimaal één plusje. Een aantal voorzieningen scoort op meerdere beleidslijnen en krijgen daarom meer plusjes (dit loopt op tot drie stuks).

25 Waarbij het plaatsen van voorzieningen in hokjes in sommige gevallen altijd enigszins discutabel blijft; sommige voorzieningen passen mogelijk in meerdere tabellen.

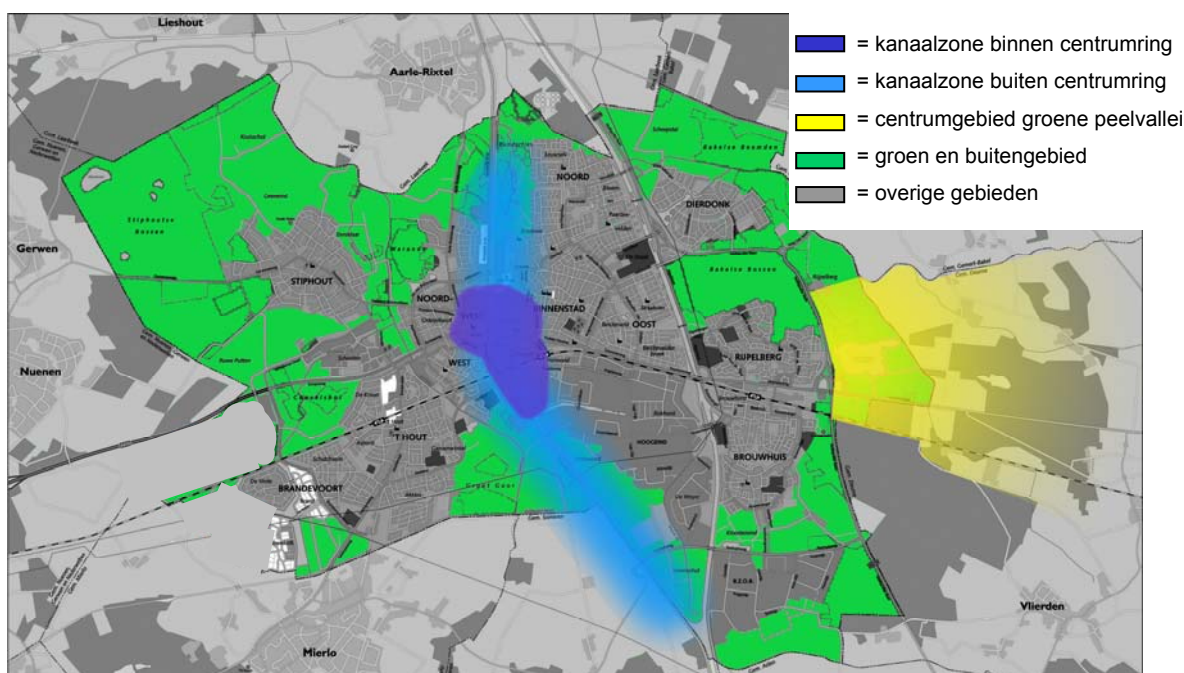
Publieke voorzieningen	
+++	++
<ul style="list-style-type: none"> ○ poppodium ○ faciliteren jongerencultuur/straatcultuur ○ stadsevenemententerrein (≥ 10.000 personen) ○ aanlegvoorzieningen voor recreatievaart ○ recreatieplas met voldoende (basis)voorzieningen 	<ul style="list-style-type: none"> ○ publiek zwembad ○ trimparcoursen, routestructuren ○ ontsluiting buitengebied/opheffen knelpunten ○ speelbos ○ stadsstrand ○ expositieruimte/presentatieruimte, te bezoeken ateliers ○ toeristische objectbewegwijzering ○ toeristische/cultuurhistorische objectinformatie ○ openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten ○ gereguleerde overnachtingsplaats (camperplaats)

Deels publiek – deels privaat	
+++	++
<ul style="list-style-type: none"> ○ behoud en herbestemming cultuurhistorisch erfgoed ○ industrieel erfgoed toerisme o.b.v. verhalen en tastbare producten ○ themapark ○ betere huisvesting bestaande collecties ○ tijdelijk invullen leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen met tijdelijke evenementen ○ tijdelijke voorzieningen in tijdelijke nieuwe accommodaties 	<ul style="list-style-type: none"> ○ publiek zwembad ○ bezienswaardigheden en bijzondere architectuur ontsluiten voor publiek ○ innovatieve belevingsconcepten aansluitend bij Helmondse thema's ○ speelbos

5.3. Vrijtijdslocaties

De beleidsnota leisure uit 2002 was zeer specifiek in het benoemen en begrenzen van leisurelocaties (zie 2.2.1. op pagina 11). Consequentie daarvan was, dat daarmee niets gezegd werd over alle andere plekken in de stad. Daarmee was op grond van de nota technisch gezien elders in de stad niets mogelijk. Ondernemers laten zich echter niet in kaders dwingen. Initiatiefnemers bleken vaak andere dan de aangewezen vrijetijdslocaties in gedachten te hebben. Deze nota kiest dan ook voor een ruimere locatiedefiniëring. Gekozen wordt voor een zeer globale indeling van locaties die onderling duidelijk van elkaar verschillen. Daarmee wordt de nota als toetsings- en ontwikkelingskader robuuster. Het betekent niet dat alle denkbare voorzieningen overal welkom of wenselijk zijn. Of dat de gemeente niet zou moeten aansturen op realisatie van specifieke voorzieningen op specifieke locaties. De ruimere definiëring van de vrijetijdslocaties laat wel zien dat de gemeente, daartoe aangezet door haar ambities op het gebied van leisure (zie paragraaf 4.3) meer mogelijkheden wil bieden voor realisatie van concrete initiatieven.

Onderstaand kaartbeeld laat in grove lijnen zien welke leisurelocaties onderscheiden worden.

Ruwe indeling vrijetijdslocaties

5.4. Locatieprofielen

In deze paragraaf wordt voor de in vorige paragraaf beschreven vrijetijdslocaties een globaal locatieprofiel opgesteld. De profielen bieden een sfeerbeeld per locatie, die duidelijk maakt op welke wijze deze zich onderscheidt van de overige locaties. Ze beschrijven een wenselijke ontwikkelingsrichting, waarbij in gedachten moet worden gehouden -zoals hiervoor aangegeven- dat de gemeente slechts zeer beperkt over mogelijkheden beschikt om zelf invulling te geven aan de profielen. Ze laten zien dat ontwikkelingen in de meeste gevallen niet stand alone aangejaagd of gerealiseerd kunnen worden, maar altijd gezien moeten worden in het licht van kansen die zich binnen de kaders van lopende of aankomende gebiedsontwikkelingen voordoen. Zo vormen de profielen de basis voor de te kiezen prioriteiten en het op te stellen actieprogramma. Ook de in de tabellen genoemde 'passende leisurevoorzieningen' moeten in dat licht beschouwd worden. Ze vormen geen strak keurslijf, maar zijn bedoeld als wervend toekomstperspectief.

5.4.1. Kanaalzone: stad en land vervlochten

De kanaalzone bestaat feitelijk uit een groot aantal deelgebieden, waaronder Centrum, Suytkade, Boscotondo en Nedschroef/Raymakersterrein. De locaties gelegen aan de kanaalzone zijn per definitie zichtlocaties en vormen daarmee belangrijke 'visitekaartjes' voor de stad. De uitstraling, die van deze locaties uitgaat, bepaalt in belangrijke mate het imago van Helmond. De kanaalzone verdient dan ook prioriteit als het gaat om het realiseren van vrijetijdsvoorzieningen, waarbij eisen gesteld mogen worden wat betreft visuele en ruimtelijke kwaliteit. Het moge duidelijk zijn dat niet alle deelgebieden in deze zone over een kam te scheren zijn. Een nadere segmentering in 'binnen de centrumring' en 'buiten de centrumring' biedt enige handvatten. Met name het deel 'binnen de centrumring' komt in aanmerking voor concentratie van voorzieningen die een versterkend effect hebben op de sociale en economische ontwikkeling van de stad. Voor elementen die een verhoging van de stedelijke dynamiek en een verrijking van het lokale en regionale voorzieningenniveau betekenen. Voor het uitbouwen van het urbane karakter van de stad en het versterken van de regionale centrumpositie. Maar ook voor thema's die de identiteit van de stad onderstrepen en die bijdragen aan het realiseren van het gewenste imago. De kanaalzone biedt bovenal ook ruimte in het hart van de stad. Daar waar in de loop van de komende decennia bedrijfsverplaatsingen aan de orde zijn, dient nadrukkelijk bekeken te worden of de vrijkomende locaties ruimte kunnen bieden aan nieuwe vrijetijdsvoorzieningen. Daarbij is leisure bij uitstek een functie die kan dienen als een soort vliegwiel, al dan niet ingevuld met tijdelijke functies, die dit soort lastig te ontwikkelen locaties voorzien van een startpunt voor ontwikkeling. Het creëren van een bruisende centrumomgeving is niet alleen een kwestie van meer en betere voorzieningen en van een goede functiemix, die de gewenste levendigheid bewerkstelligt. Ook een aansprekend en prikkelend verblijfsdecor, dat gevormd wordt door de architectuur van de bebouwde omgeving en de invulling van de openbare ruimte, is van belang.

Locatieprofiel kanaalzone <i>binnen</i> centrumring ²⁶	
<p><i>Uitgangpunten voor ontwikkeling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o visitekaartje Helmond o identiteitsdrager Helmond o drager van stedelijkheid en dynamiek o prioriteit als zoeklocatie voor leisure o hoge visuele en ruimtelijke kwaliteit o ruimte voor nieuwe intensieve ontwikkelingen o ruimte voor tijdelijke intensieve ontwikkelingen 	<p><i>Passende leisurefuncties²⁷:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o architectuur/iconen o aanlegvoorzieningen/passantenhavens/jachthaven o urban entertainment centre o indoor speeltuin, indoor vermaak, al dan niet tijdelijk o recreatiebad/subtropisch zwemparadijs o publiek zwembad o stedelijk gelegen wellnesscentre o indoor/outdoor evenementenaccommodaties, al dan niet tijdelijk o horeca en detailhandel o multifunctioneel stadion, indoor en outdoor o indoor/outdoor culturele voorzieningen o hotels, bed & breakfastaccommodaties, geregleerde overnachtingsplaats (camperplaats) o ondersteunende MICE-accommodaties²⁸ o openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten

Locatieprofiel kanaalzone <i>buiten</i> centrumring ²⁶	
<p><i>Uitgangpunten voor ontwikkeling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o visitekaartje Helmond o identiteitsdrager Helmond o rust en ruimte op korte afstand van het hart van de stad o hoge visuele en ruimtelijke kwaliteit o ruimte voor nieuwe extensieve ontwikkelingen o ruimte voor tijdelijke extensieve ontwikkelingen 	<p><i>Passende leisurefuncties²⁷:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o aanlegvoorzieningen recreatievaart o dierenpark, kinderboerderij, (water)speeltuin o landelijk gelegen wellnesscentre o adventure & thrill, speelbos, speelvoorzieningen in het groen o short/midgetgolf o golfsport mits ruime opzet, landschappelijke inpassing en openbaar karakter o outdoor evenementen, al dan niet tijdelijk o bed & breakfastaccommodaties, groepsaccommodaties, trekkershutten o ondersteunende horeca o routestructuren o Recreatieve Poort

²⁶ De Kanaalzone bestaat uit verschillende deelgebieden die niet over een kam te scheren zijn. Een onderscheid in 'binnen' en 'buiten' de centrumring biedt echter nadere handvatten voor segmentering.

²⁷ Het gaat om functies die gezien de uitgangspunten als passend kunnen worden beschouwd binnen het betreffende profiel. Soms is dit het geval binnen meerdere profielen. Dat wil niet zeggen dat realisatie van alle voorzieningen op alle genoemde plekken ook nastrevenswaardig is. Keuzes maken blijft van belang en de profielen moeten dan ook niet beschouwd worden als uitvoeringskader.

²⁸ Meetings, incentives, congresses, events

5.4.2. Centrumgebied Groene Peelvallei: inspennen en ontspannen

Het locatieprofiel voor het Centrumgebied Groene Peelvallei is bij raadsbesluit van mei 2009 feitelijk al duidelijk omlijnd. Dit raadsbesluit beschrijft de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de ontwikkeling van deze locatie. Het gebied moet een volwaardig pakket aan kwalitatief hoogwaardige toeristisch-recreatieve voorzieningen bieden binnen een duurzaam landschappelijk en ecologisch raamwerk. Daarbij wordt ingezet op 'educatief, actief en sportief' genieten en ontspannen in een groene en waterrijke omgeving tussen twee stedelijke centra. Het te realiseren toeristisch-recreatieve programma dient complementair te zijn aan het bestaande en in ontwikkeling zijnde leisure-aanbod in Helmond en Deurne en moet een waardevolle aanvulling vormen op het aanbod voor inwoners van de Peelregio. De voorzieningen dienen uit te blinken in differentiatie, kwaliteit en duurzaamheid, moeten (gedeeltelijk) een educatief karakter hebben en dienen optimaal in het landschap te worden ingepast. Er moet daarbij sprake zijn van een jaarrond aanbod en van elkweervoorzieningen. Belangrijk uitgangspunt voor de inrichting is het creëren van voldoende recreatieve mogelijkheden voor jongeren en ouders met jonge kinderen.

Locatieprofiel Centrumgebied Groene Peelvallei	
<p><i>Uitgangspunten voor ontwikkeling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o educatief, actief en sportief, genieten en ontspannen in een groene en waterrijke omgeving tussen twee stedelijke centra o complementair aan het bestaande en in ontwikkeling zijnde leisure-aanbod Helmond en regio o differentiatie, kwaliteit en duurzaamheid o optimale landschappelijke inpassing o jaarrond aanbod, elkweervoorzieningen o voldoende aanbod voor jongeren en ouders met jonge kinderen 	<p><i>Passende leisurefuncties²¹:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o landelijk gelegen themapark o outdoor dierenpark, kinderboerderij, (water)speeltuin o indoor speeltuin o recreatiebad/subtropisch zwemparadijs o publiekszwembad o multifunctioneel stadion, indoor en outdoor o landelijk gelegen wellnesscentre o ondersteunende horeca en detailhandel o adventure&thrill, speelbos, speelvoorzieningen in het groen o manege, short/midgetgolf o outdoor evenementen, al dan niet tijdelijk o routestructuren, Recreatieve Poort o onderscheidend en kwalitatief bungalowpark, hotel o bed & breakfastaccommodaties, groepsaccommodaties, trekkershutten

5.4.3. Groen en buitengebied: rust en ruimte

Helmond wordt omringd door buitengewoon veel groen in de vorm van met name agrarische cultuurlandschappen en bossen. Daarnaast reikt het groen op sommige plaatsen tot diep in de stad (groene lobben) en bevinden zich in de wijken meer of minder bescheiden parken of groenzones (groene enclaves). Het beleid van de overheid (van rijk tot gemeente) is erop gericht deze groene plekken te beschermen en zoveel mogelijk te versterken. Op deze wijze blijft het contrast tussen stad en land behouden en blijft het groen voor iedere stedeling gemakkelijk bereikbaar. Het groen in en om onze stad heeft immers een belangrijke functie als uitloopgebied voor inwoners van stad en regio. Het biedt ruimte aan allerlei vormen van openluchtrecreatie, zoals fietsen, wandelen, hardlopen, paardrijden enzovoorts. De groene gebieden dienen in de toekomst zoveel mogelijk gevrijwaard te blijven van intensieve ontwikkelingen op het gebied van leisure, maar ze dienen tegelijkertijd nadrukkelijk uit te nodigen om de rust en ruimte van deze gebieden te komen ervaren. De groene gebieden gaan dus niet op slot. Het vinden van een goede balans hierin is de belangrijkste uitdaging.

Locatieprofiel Groen en buitengebied	
<p><i>Uitgangpunten voor ontwikkeling:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o bescherming en versterking van het groen in en om de stad o vrijwaren groene gebieden van intensieve ontwikkelingen op het gebied van leisure o kleinschalige voorzieningen denkbaar t.b.v. betere beleving uitloopgebied o beter ontsluiten groene gebieden t.b.v. uitloopfunctie 	<p><i>Passende leisurefuncties:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> o routestructuren en themaroutes, al dan niet met objecten t.b.v. bijv. sport, rust of educatie o adventure&thrill, speelbos, speelvoorzieningen in het groen o kinderboerderijen, manege o short/midgetgolf o golfsport mits ruime opzet, landschappelijke inpassing en openbaar karakter o recreatieve poorten/pleisterplaatsen, aansluitend bij schaal en maat gebieden waar deze passen; ondersteunende leisurevoorzieningen denkbaar

5.4.4. Overig stedelijk gebied: prettige verblijfsomgevingen

Voor locaties buiten deze genoemde gebieden om wordt in beginsel geen actief leisurebeleid gevoerd. Toch zijn op sommige plekken -onder voorwaarden- wel degelijk vrijetijdsvoorzieningen denkbaar. Het gaat in zulke gevallen veelal om ondersteunende voorzieningen die als doel hebben een wijk, een wijkwinkelcentrum of een bedrijventerrein beter te laten functioneren.

Wijken

In de wijken dragen ondersteunende vrijetijdsvoorzieningen bij aan het creëren van een prettig leefklimaat. Aandachtspunt daarbij is de positie van jeugd en jongeren. Sommige wijken staan aan de vooravond van een explosie van tieners, die op een of andere manier binnen de wijk gefaciliteerd moeten worden in hun vrijetijdsbehoeften. Ook de wijkwinkelcentra hebben baat bij een ondersteunend vrijetijdsaanbod. De locatie 'De Braak', gelegen in Helmond Noord, verdient aparte vermelding. Deze locatie werd in de leisurenota uit 2002 als een van de leisurelocaties benoemd. Op dit moment wordt door Helmond Sport onderzocht of het alhier gelegen stadion (stadion De Braak) verplaatst kan worden naar Recreatiegebied Berkendonk. De enige bovenwijkse leisurevoorziening die achterblijft, is fitnesscentrum Body Business. Het overige terrein bedient de wijk. Het realiseren van nieuwe leisurevoorzieningen zoals bedoeld in deze nota, is denkbaar binnen het thema 'sport'.

Winkelboulevard Engelseweg

Dit geldt ook voor winkelboulevard Engelseweg. Om de concurrentiepositie van de winkelboulevard te verder versterken, dient er ruimte te zijn voor ondersteunende leisure, voor zover deze geen hypotheek legt op het gebruik van de bestemmingen rondom het gebied.

Bedrijventerreinen

Ook de bedrijventerreinen kunnen hun positie verstevigen door ondersteunende faciliteiten te bieden. Gedeelde (leisure)voorzieningen, waar mensen uit verschillende bedrijven elkaar ontmoeten, bevorderen de kans op het ontstaan van en de verspreiding van nieuwe kennis en ideeën. Het is juist dit aspect dat de kennisintensieve bedrijvigheid van onze regio voorziet van competitief vermogen. Daarnaast moet de gemeente zich openstellen voor realisatie van (stand alone) leisure-voorzieningen op bedrijventerreinen in geval deze voorzieningen nergens anders in de stad terecht kunnen of willen, zij toch als wenselijke aanvullingen beschouwd worden en voor zover ze geen onwenselijke hypotheek leggen op omliggende bestemmingen. Er moet gezocht worden naar plekken waar dit voorzieningen gerealiseerd kunnen worden.

Locatieprofiel Overige gebieden	
<i>Uitgangpunten voor ontwikkeling:</i> <ul style="list-style-type: none">○ ondersteunende²⁹ leisure met als doel gebieden beter te laten functioneren en hun concurrentiepositie te verstevigen○ ruimte bieden aan stand alone leisurevoorzieningen die nergens anders in de stad terecht kunnen of willen (plekken nog nader aan te wijzen)	<i>Passende leisurefuncties²¹:</i> <ul style="list-style-type: none">○ ondersteunende detailhandel○ ondersteunende horeca○ ondersteunende sportvoorzieningen○ ondersteunende verblijfsaccommodaties○ ondersteunende MICE-accommodaties³⁰○ openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten○ onder voorwaarden: stand alone leisure

29 Met ondersteunend wordt bedoeld: kleinschalig en ondergeschikt aan de hoofd bestemming(en) van een gebied.

30 Meetings, incentives, congresses, events

5.5. Slotbeschouwing

De keuzes zoals voorgesteld in dit hoofdstuk vormen gezamenlijk een richtinggevend toetsings- en ontwikkelingskader op het gebied van leisure in Helmond. Noodzakelijkerwijs betreft het een globaal en enigszins abstract kader. Het scheidt een perspectief voor de ontwikkeling van een sterker en op maat gemaakt vrijetijdsproduct voor onze stad. Een perspectief dat uitnodigt en richting geeft, maar dat niet als blauwdruk over de stad heen gelegd wordt. De tijd van toelatingsplanologie ligt achter ons. De vrijetijdssector -en deze niet alleen- is uitermate dynamisch en beweegt zich in een complexe netwerkomgeving. Hierin sturen kan alleen bij gratie van acceptatie van en omgaan met tal van onzekerheden, waarbij een flexibele opstelling gewenst is³¹. Dat wil niet zeggen dat de overheid alle regie moet loslaten. Het is de kunst om vorm te geven aan concrete ambities, zonder de precieze route daar naar toe uit te tekenen op de kaart: er zijn een heleboel (om)wegen die leiden naar Rome.

31 Teisman, G.: Publiek management op de grens van chaos en orde; Den Haag, 2005.

Referenties

Literatuur

- Arcadis: Gebiedsontwikkeling Croy. Visie en maatregelen. Helmond, 2007.
- Atlas voor gemeenten: Atlas voor gemeenten. Utrecht 2009.
- Bedrijfschap Horeca, gegevens ontleend aan www.kenniscentrumhoreca.nl, 2009.
- Buiten. Kompas II Toeristisch -recreatief meerjarenprogramma Zuidoost-Brabant 2008-2013 Utrecht, 2007.
- Centraal Planbureau, Milieu- en Natuurplanbureau en Ruimtelijk Planbureau: Welvaart en Leefomgeving, een scenariostudie voor Nederland in 2040. Den Haag, 2006.
- Centrummanagement, Koopstromenonderzoek Helmond Centrum. Helmond, 2007.
- CVTO (ContinuVrijeTijdsOnderzoek) 2006-2007. NBTC-NIPO research; Leideschendam, 2008.
- Entate Floriade. Nationale groencompetitie, gegevens ontleend aan www.ententflorale.nl.
- Florida, R. (2005), *'Een introductie tot de creatieve klasse'*. In: Franke, S. en Verhagen, E., *Creativiteit en de stad; Hoe de creatieve economie de stad verandert*. Rotterdam: NAI Uitgevers (2005).
- Gemeente Helmond: Algemeen Structuurplan Gemeente Helmond 2015 met een doorkijk naar 2030. Helmond, 2005.
- Gemeente Helmond: Beleidsplan Stedelijk Groen. Helmond, 2007.
- Gemeente Helmond: Beleidsnota verblijfsrecreatie. Helmond, 2009.
- Gemeente Helmond: Cultuurnota 2004-2007 'Van inhaalslag naar kwaliteitssprong'. Helmond, 2004.
- Gemeente Helmond: Evenementennota 'Beleef het in Helmond'. Helmond, 2007.
- Gemeente Helmond: Helmond door de ogen van inwoners uit de regio. Helmond, 2007.
- Gemeente Helmond: Hoe staat Helmond er anno 2007 voor. Helmond, 2006.
- Gemeente Helmond: Horecabeleid 2000-2010 'De smaak te pakken'. Helmond, 2000.
- Gemeente Helmond: Inwonerenquête 2004-2005; Imago van Helmond. Helmond, 2005.
- Gemeente Helmond: Kadernotitie Detailhandel 'Werk maken van detailhandel'. Helmond. 2005.
- Gemeente Helmond: Nota ruimte voor sport. Helmond. Helmond, 2009.
- Gemeente Helmond: Op weg naar een leisure-beleid voor de gemeente Helmond. Helmond, 2002
- Gemeente Helmond: Stadspanelonderzoek Sport- en Vrijtijdsvoorzieningen. Helmond, 2007.
- Gemeente Helmond: Stads(re)visie Helmond 2015 'Helmond Stad in volle vaart'. Helmond, 2004.

Gemeente Helmond: Strategische verkenning toekomstperspectief Kanaalzone Helmond. Helmond, 2009.

Gemeente Helmond: Uitgangspunten Centrumgebied Groene Peelvallei. Helmond, 2008.

Gilmore J.H. en Pine II B.J. (2008) *'Authenticiteit'* (Wat consumenten echt willen), Hoofdstuk 1, Academic Service. Den Haag (ISBN 978 90 5261 619 3).

Jókövi, M.: Inkomen en uitgaan; over economische effecten van vrijetijd voor stedelijke ontwikkeling. Tilburg, 1996.

Kabinetsreactie op het VROM-raad advies Groeten uit Holland, qui è fantastico, Advies over vrije tijd, toerisme en ruimtelijke kwaliteit. Den Haag, 2007.

Lengkeek, A. (2008), *'Skillcity 2030'*. In: Rotterdam Vakmanstad, pag. 5-11.

Lokaal Toeristische Adviesraad Helmond: Verknopen en Verkopen, Actieprogramma toerisme en recreatie Helmond 2006. Helmond, 2006.

Metz, T.: PRET, Leisure en landschap; NAI Publishers, Rotterdam, 2002.

Ministerie van Economische Zaken: Toerismebrief Holland, een meesterwerk aan het water. Den Haag, 2008.

MKB Nederland: Masterplan Vrijetijdsindustrie. Delft, 2005.

MKB Nederland: Handreiking Lokaal Vrijetijdsbeleid. Delft, 2006.

Mommaas, H., Heuvel, M. van den, Knulst, W. De vrijetijdsindustrie in stad en land; een studie naar de markt van belevenissen. Den Haag: Sdu Uitgevers, 2000.

NRIT: Trendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd 2006-2007. Breda, 2007.

Oosterling, H. en Kaspori, D., *'Vakmanschap is meesterschap'*. In: Rotterdam Vakmanstad, pag. 15-32, 2008

Peeters, N. en Hoogendoorn, R., *'Incubators: metaforen van onze tijd'*, In: Real Estate Magazine (42) pag. 32 – 35, 2005.

Pine, B.J. en Gilmore, J.H.: De beleveniseconomie; Harvard Business School. Boston, 2002.

Programmabureau Brabantstad: Samen Investeren in Brabantstad. Meerjarenprogramma Brabantstad 2008-2012. 's-Hertogenbosch, 2009.

Projectbureau Vrolijk. Toervaart in Zuidoost- Brabant. Analyse van mogelijkheden en meerwaarde. Breda, 2008.

Provincie Noord-Brabant: Reconstructieplan De Peel. 's-Hertogenbosch, 2005.

Rabobank: Cijfers en Trends, 32^e jaargang, maart 2008.

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven: Kompas II, Toeristisch-recreatief meerjarenprogramma Zuidoost-Brabant. Eindhoven, 2007.

Sociaal Cultureel Planbureau: De tijd als spiegel, Hoe Nederlanders hun tijd besteden. Den Haag, 2006.

Sociaal Cultureel Planbureau: Investeren in vermogen, Sociaal en Cultureel Rapport 2006. Den Haag, 2006.

Stichting Recreatie/KIC en SGBO (in opdracht van ANWB): Vrijtijdsvoorzieningen in de woonomgeving. Den Haag, 2004.

Telos Brabants centrum voor duurzame ontwikkeling. Gegevens ontleend aan www.telos.nl

Teisman, G.: Publiek management op de grens van chaos en orde. Den Haag, 2005.

TNO Inro: Netwerken op niveau; Specialisatie en complementariteit in stedelijk netwerk Brabanstad. Delft, 2001.

Uit in Brabant: Brabant in cijfers. Trendrapportage vrijetijdssector; Tilburg, 2008.

VROM-raad: Groeten uit Holland, qui è fantastico, Advies over vrije tijd, toerisme en ruimtelijke kwaliteit. Den Haag, 2006.

VROM-raad: Een wereld te verdienen, Vrije tijd, toerisme en ruimtelijke kwaliteit. Den Haag, 2007.

Lijst met geconsulteerde personen (alfabetische volgorde):

- L. van Aerle Monumentenwerkgroep Helmond
- M. Dekkers Kon. Horeca Nederland, afd. Helmond
- H. Donkers Hotel Westende
- D. van Eik Wijkraad Dierdonk
- P. van Esch Vereniging Industrieel Contact Helmond
- F. van den Eijnden Uit in Brabant
- S. Frencken LTA Helmond/Daadvisie
- M. Goddefroy B&B De Grashoeve/'t Bakhuisje
- H. de Gooijer Federatie Ondernemers Helmond
- J.P. Haenen Kwan Consultancy
- R. Hakvoort Bibliotheek Helmond-Peel
- C. Heester Bakhuis De Willig
- D. Hermsen Kunstkwartier
- T. Hoenderbos Brabantse Milieufederatie
- J. Huisman Huisman Kennistransfer
- T. Inniger Theater 't Speelhuis
- G. de Laat Fontys Hogescholen
- H. van Leeuwen SLIMM Advies
- E. van Lith Regio VVV Zuidoost-Brabant
- R. Loverbosch Hotel Westende
- P.P. van Meerwijk Stichting Stads promotie Helmond
- P. van de Meulenhof Stg Openlucht Galerie Helmond
- D. Peperkamp MEE Zuidoost-Brabant
- A. Robesin Gemeentemuseum
- P. Senders 4Plezier
- D. van der Star Groene Campus
- P. van der Tol Streekplatform De Peel
- E. van Turnhout Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
- M. Verhees Uitpunt Helmond/Bibliotheek Helmond-Peel
- M. Vogels Annatheater
- H. v.d. Weert Jan Visser Museum
- diverse jongeren Helmond Jong 2 Gether (HJ2G)

Bijlagen

Bijlage I: Aanbodsanalyse vrijetijdsvoorzieningen Helmond en omgeving

Bijlage II: Scoretabel voorzieningen

Bijlage III: Gebruikte kaartbeelden op A4 formaat

Bijlage IV: Colofon

Bijlage 1: Aanbodsanalyse vrijetijdsvoorzieningen Helmond en omgeving

Attracties

<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Pret/themaparken	Speelhallen	Speeltuinen
Dierentuinen	Dierenparken	Kinderboerderijen
	Bezienswaardigheden	

Helmond

Dieren - en vogelpark De Warande

Speeltuin Helmond West
 Speeltuin De Rijpelroets
 Speeltuin St. Leonardus
 Kinderboerderij De Rippert
 Kinderboerderij/ speeltuin De Veldhoeve

Peelregio

Asten
 Deurne
 Someren
 Gemert-Bakel

Indoor speelparadijs Recreatiepark Prinsenmeer
 Speelpaleis Trolleland
 Vogelasiel Someren
 Vlindertuin De Pandelaar

SGE

Best
 Eindhoven
 Waalre
 Veldhoven
 Best
 Mierlo/ Nuenen

Dierenrijk

Familiepark Dippie Doe
 123 speelparadijs
 De Klimbim
 Papegaaienpark Veldhoven
 BestZoo

Vermaak

<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Megadiscotheken	Subtropische zwembaden	Bowlings/kegelbanen
Urban entertainment centre	Discotheken	Snookercentra
Evenementenhallen	Casino's/automatenhallen	Midgetgolfbanen
	Bioscopen	
	Lasercentra/kartcentra e.d.	

Helmond

Pathé Bioscoop
 Flash Casino
 Poppodium Plato
 Filmhuis Helmond

Snookertown
 Sportcafé De Kegelaar
 Midgetgolf De Warande
 Helmond Bowling

Peelregio

Gemert	Time out (megadiscoteek)	Filmhuis Luxor Discotheek Axis
Ommel		Subtropisch zwemparadijs Prinsenmeer
Mierlo		Carlton De Brug
Deurne		Bioscoop Deurne Discotheek Jinx
Someren		Discotheek De Boemelaar

SGE

Eindhoven		Holland Casino Eindhoven Tongelreep Eindhoven Paintball Party-Alarm Outdoor Karting De Landsard Skate Center Eindhoven Hezemans Indoor Karting Mega Bowling Woensel Service Bioscoop Zien (voorheen Euro Cinema) Bioscoop Pathé Bioscoop Broet Bioscoop Plaza Futura Bioscoop Rembrandt Club Pecheur Danscafé Yes De Danssalon Backstreet De Effenaar De Rechter Discocafe liquid Santiago de Cuba Beursgebouw Eindhoven
Best		Cable Waterskicenter Brabant Bioscoop Bio Best
Veldhoven		Bioscoop Veldhoven Discotheek Odeon

Sport			
	<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
	Stadions	Klimcentra	Fitness
	Kunst(ijs)banen	Outdoor/adventure	Zwembaden (sportbaden)
	Skicentra	Golfterreinen	Tennis/squash hallen
			Maneges
Helmond	Stadion De Braak	Golfclub Overbrug	Body Business (fitnes) Fitpoint Health & Fitness For Figure H. Pluym, Proactive Wellness Spartacus fitnesscentrum Fitness centre Geleijns Jack van der Steen Fitness Fitland Fitnesscentrum Ruysenaars Fitnesscentrum Shape Trade Fitnesscentrum van Berlo De Wissen (zwembad) Sporthal Citadel Brouwhuis (squash)
Peelregio			
Deurne	Skiësta Indoor ski- en snowboardcentrum		
Asten Heusen		Golfbaan 'T woold	
Laarbeek		Golfbaan den Heikant	
Someren		Golfbaan De Peelse Golf	
SGE			
Eindhoven	Stadion PSV Ski-Fit Eindhoven Indoorski- en snowboard v.d. Biggelaar Internationaal Zwembad Skate area 51 Ijssportcentrum Eindhoven	Klimcentrum Neoliet Eindhoven Golf & Country Club De Tongelreep Golfbaan Welschap	
Best		golfcentrum Best	
Mierlo/ Nuenen		golf de Gulbergen	
Geldrop		Golf Riel	
Veldhoven		burggolf Gendersteyn	
Nuenen		Nuenen outdoor	

Wellness		
<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
kuuroorden	sauna's/thermen	

Helmond

Beautysalon La Sarel

Peelregio

Asten

Wellness Asten

SGE

Eindhoven

Sauna Thermen Prinsejagt

Dünya Hamam

Health en Beautycenter N. Vogue

Best

Son & Breugel

Thermae Son

Mierlo

Sauna Mierlo

Veldhoven

NH Conference Centre Koningshof

Geldrop

Thermen Geldrop

NH Geldrop

Cultuur		
<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Theater >1.000 stoelen	Theater <1.000 stoelen	Galeries
Schouwburgen	Musea	Expositieruimtes
Muziekcentra	Kunsteducatiecentra	Ateliers
Concertgebouwen	Poppodia	
Grote poppodia		

Helmond

Theater 't Speelhuis

Anna Theater

Gemeentemuseum Helmond (kasteel)

Gemeentemuseum Helmond (Boscotondo)

Jan Visser Museum

Scalazaal

Edah Museum

Kunstkwartier (kunsteducatiecentrum)

Poppodium Plato

Bogaart Galerie

Bon Ton Galerie

Galerie Beddekoetsje

Galerie De Haas

Galerie De Vennen

Galerie Hornito

Galerie ID

Galerie Sculpture

Open Atelier

Openluchtgalerie kamstraat

Peelregio

Deurne

Cultureel centrum Huub Van Doorne
Museum de Wieger
Museum M'n Hokske
Modelspoorbaan Het Locomotiefje
Parfummuseum Petit parfait
Sigarenmuseum Bolivia

Asten

Creatief Centrum In De Brouwerij
Minimuseum de Speeldoos
Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum Asten

Gemert-Bakel

Poppentheater / theaterhuis
Kunstlokaal D'n Dörpel
Boerenbondmuseum Gemert
De Eendracht (theater / culturele activiteiten)
kunstcentrum Nazareth
Theater het Parochiehuis
openlucht theater Handel
Natuurmuseum De Specht
Streekmuseum De Tolbrug
Cultureel podium De Bunker

Laarbeek

t Museumke
Openluchttheater Mariahout
Kasteel Croy
Kasteel Eyckenlust
Heemkamer Barthold van Heessel
Heemkamer 't Hof van Liessent
Heemkamer de Lange Vonde
Museum Theodorus
Bavaria Brouwerij (museum)
Poppenmuseum Lieshout
Lourdesgrot
Missieklooster

Someren

Poppentheater Beek en Donk
Museum voor vluchtsimulatie
Het Heemhuis
Natuurtheater De Donck

SGE

Eindhoven

Stadsschouwburg
Muziekcentrum Frits PhilipsTheaters Het klein
Opus 28
Co-op
Poppodium de effenaar
MU
Centrum Kunstlicht in de Kunst
DAF museum
De Fabriek
De Krabbedans Centrum Beeldende Kunst en
Vormgeving
De Overslag
Designhuis
5MinutenMuseum (5MM)
Historisch OpenluchtMuseum Eindhoven
Museum Kempenland Eindhoven
Philips Gloeilampenfabriek anno 1891
Philips Historische Producten
Ton Smits Huis
Van Abbemuseum
Architectuurcentrum Eindhoven
Regionaal Historisch Centrum
Theater Biobest
Klommenmuseum de Plantijn
Museum Bevrijdende Vleugels
Theater 't Hazzo
Het Waalres Museum
T Vestzaktheater
Theater Op zolder
Sociaal cultureel centrum Hofdael
Stichting Weverijmuseum Geldrop
Streek museum 'T Pumpke
Van Gogh Village Nuenen
Cultureel - Theater - Congres Het Klooster
Beeldentuin 't Weefhuis
Theater de Schalm
Museum 't oude Slot

Best

Waalre

Son en Breugel
Geldrop Mierlo

Nuenen

Veldhoven

Evenementenlocaties

Indoor >3000 personen	outdoor > 10.000
-----------------------	------------------

Helmond**Peelregio****SGE**

Eindhoven
Beursgebouw Eindhoven
PSV stadion
High Tech Campus
Klokgebouw Strijp-S
Evoluon

Openluchtrecreatie

<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Nationale parken	Bos- en natuurgebieden Recreatiegebieden	(Stads)parken

Helmond

Bakels Bos
Bakelse Beemden
Brouhuissche Heide
Stiphoutse Bossen
De Bundertjes
Groot Goor
Coovels Bos
De Berkendonk (recreatiegebied)

De Warande

Peelregio

Nationaal Park De Peel

SGE

Eindhoven

Geldrop Mierlo

Nuenen

De ijzeren man
De Karpendonkse Plassen
Strabrechtse Heide
Landgoed Gulbergen
recreatiegebied de Smelen
Nuenens Broek
Heerendonk
Breugelse Beemden
Papenvoortse heide/Vaarlese heide
Hooydonkse beek (Gulbergen)

Detailhandel

<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Grote winkelcentra Shopping Malls Mega Stores Outlet Centres	Middelgrote winkelcentra Meubelboulevards	Kleine winkelcentra (wijk)

Helmond Winkelcentrum Helmond centrum
Woonboulevard De Engelse Weg

Peelregio**SGE**

Eindhoven Heuvelgalerie
Piazza

Horeca

<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal</u>	<u>Lokaal</u>
Kwaliteitsrestaurants (vermeld in gids Lekker / Michelin)	Dichtheid per 10.000 inwoners (Zalencentra) (Partycentra) (Horecaconcentraties) (Restaurants / lunchrooms)	Restaurants / lunchrooms Cafés / Bars Ijssalons

Helmond De Steenoven
De Raymaert
De Warande
Eetcafe 't Raadhuis
Index: 20,6

Peelregio
Deurne Hof van Deurne
In de Heerlijkheid
Index: 17,9

Asten De Klothoeve
Puur
Index: 26,9

Gemert-Bakel T eeuwige Leven
De Gouden Leeuw
Index: 25,6

Laarbeek De Croyse Hoeve
Paradijs
Index: 22,6

Someren Gasterij Krabbendam
Onder de Pannen
Index: 23,1

SGE

Eindhoven	Avant Garde van Groeninge De Karpendonkse Hoeve De Luytervelde Da Nello Greenhouse Balkon/ oriental Athene Auberge Nassau Bali Claire De 2 bergen De 4 azen De Blauwe lotus Djawa Het groote genoeg Iris Jiu.nu Le Conaisseur Mei Wah Minos Pallas	Index: 28,9
Best	Le Bouquet Quatre Bras Ristorante Ortica	Index: 17,9
Waalre	De Treeswijkhoeve De gouverneur De Leemerhoef De oude toren Sing an	
Son en Breugel		Index: 17,4
Geldrop-Mierlo	De Cuijt	Index: 23,1
Nuenen	De Lindehof De Collse Hoeve De Zonnewende	Index: 19,2
Veldhoven	De dorpsheerberg Zandoerle The Fisherman	Index: 23,3

Verblijf**Bovenregionaal**

Vakantieparken	Hotels
Bungalowparken	Pensions
Kampeerterrainen	Bed & Breakfasts
Minicampings	Vakantieappartementen
Trekkershutten	Jachthavens
Groepsaccommodaties	

Helmond

Hotel Westende
Hotel ST. Lambert
B&B De Grashoeve
B&B 't Hout
B&B Huize Hommering

Peelregio

Deurne

Camping de Peelbloem
Boerderijcamping de koehoorn
Stichting de Peelbloem
De Goei Kamers
B&B fam. Van Oss
B&B Het Veenmos
B&B Mevr. Klomp
Hotel Brasserie Plein Vijf
Komterin Logies + Ontbijt
Oranjehoeve

Asten

Minicamping Het Breeveldje
Minicamping van den Boer
Minicamping de Peel
Kampeerboerderij "Ons Thuis"
Boerderijcamping Wetland
B&B De oliemolen
Blokhut Polderhonk
Vakantiewoning Heijligers
Best Western Hotel Nobis Asten

Gemert- Bakel

Mini camping "D'n Hospes"
Minicamping De Hoeve
Minicamping "De Kuundert Hoeve"

Minicamping Christoffelhoeve
Kampeerboerderij d'n Boschkant
Kampeerboerderij de kastanjes
Minicamping Van Dooren
Minicamping Geurds
Naturisten recreatiepark Elsendorp
Camping De Tolbrug
Camping Grotelse Heide
Herberg Grotel's hof
Hotel-Cafe-Restaurant-Zaal De Zwaan
Gasthoeve de Dompt
Pension Gelind
Hotel de Hoefpoort
Hotel restaurant De Keizersberg
De Coxse Boerderij (groepsaccommodatie)
Vakantiehuis 'De Berken' (groepsaccommodatie)

B&B vd. Elsen
B&B De Stippelberg
De Koekoek
Groepsaccommodatie de Koekoek
Kampeerboerderij Fleuren
Manege De Stap
Manege kampeerboerderij-minicamping Het Zwarte
Water
Minicamping de Stippelberg
Suéños de Oro Bed en Breakfast
Boswachterswoning, De Rips
B&B De Late Roeping
Vakantiewoning 't Hallehuis
Vakantiewoning fam. Ten haaf
Vakantiewoning De Zeester
Vakantiewoning de Hooischoor Versantvoort
Vakantiewoning Stootershut

Laarbeek
Vakantieboerderij Gerelepeel
Eco-Touristfarm De Biezen
Aldörum minicamping - bed and breakfast
Camping Heesakkers-van de Boom
Kampeerboerderij mevr. M. Corsten
B&B De Vogelshof
Hoeve De Elshorst
Kampeerplaats van Lierop
B&B Croy
Brabantse Kluis
Trekshutten de Vogelshof
Minicamping rust en ruimte Mariahout
Kampeerplaats van Lierop (groepsaccommodatie)

Someren
S.V.R.-Camping
Camping De Somerense vennen
Minicamping Rabbit
Camping De Kuilen
Natuurkampeerterrein de Lier
Kamp-Bivakboerderij - Greijmans
Minicamping Breehout
B&B De Abeel
B&B D'n Appelhut
Gasterij Krabbendam
Pension op de Boksenberg
Hotel Centraal
De Heidehoeve (Groepsaccommodatie)
Brabantbos (groepsaccommodatie)
De Hoof (groepsaccommodatie)

SGE

Son & Breugel
Hotel Restaurant La Sonnerie
B&B M. Krans
B&B 't Nachtegaaltje
Pension de Herberg
Minicamping De Blije Big
Minicamping 't Vressels bos

Eindhoven

Woon en art hotel
Herberg Kiekerjan
A&E Pension
Amrâth Hotel Pierre
Appartement Pisa
B&B Nostro Mulino
B en B De Ster
B&B Nostro Mulino
B&B Bolle Akker
B&B De Eikenhof
B&B Jacob Cats
B&B Orphuisje
B&B Sycamore
B&B van der Mijl
B&B Musis Sacrum
Bed & Breakfast 'De Luytelaer'
Bed & Breakfast Marga Piepers
B&B Raku
Crown Inn Eindhoven
Eden Crown Hotel
Holiday Inn Eindhoven
Hotel - Restaurant Auberge Nassau
Hotel Campanile Eindhoven
Hotel Corso
Hotel Parkzicht Eindhoven
Hotel Pension "De Oude Pastorie"
Hotel Queen
Hotel Van Neer
Budgethotel De Zwaan
Hotel-restaurant Benno
Novotel Eindhoven
Onderwijshotel De Rooi Pannen
Park Plaza Mandarin Eindhoven
Pension Van den Broek
Pension Verwaaijen
Boutique Hotel Lumière

	Sandton Hotel Eindhoven City Centre
	Sofitel Cocagne Eindhoven
	Van der Valk Hotel Eindhoven
Best	NH Best
	Studio Te Kunst & Te Kleur
	Best Bed and Breakfast
Waalre	Minicamping De Reuter
	Mw. C. de Lang
	Bed & Breakfast Waalre
Geldrop-Mierlo	De Laarhoeve, asperge- en vleesboerderij
	Het Uilenest
	Bospark 't Wolfsven
	Hollandhotel 't Anker & Gasterij Mierle
	Carlton de Brug
	Minicamping de Spink
	Groepaccommodatie de Blauwe Kei
	NH Geldrop
Nuenen	Motel De Barrier
	Hotel Auberge Vincent
	B&B Boordhuys
	B&B Juroba
	Hotel Restaurant de "Collse Hoeve"
	B&B J. Evers
Veldhoven	SVR Minicamping 't Denneke
	Camping Molenvelden
	Recreatie boerderij de Veldhoeve
	Hotel Pension "De Oude Pastorie"
	De Dorps Herberg
	De Kunstpraktijk
	Bed & Breakfast Indekost
	NH Conference Centre Koningshof
	De Buitenjan
	Blokhut 't Gurke
	B&B Anne
Son en Breugel	Bed en Breakfast Gastenverblijf Het Eigen
	Pension den Heuvel

Hotel Restaurant La Sonnerie

MICE (zakelijke evenementenaccommodaties)	
<u>Bovenregionaal</u>	<u>Regionaal/lokaal</u>
Conferentiecentra	Vergaderaccommodaties
Congreszalen >10.000 bezoekers	Congreszalen <10.000 bezoekers
Beurshallen >10.000 bezoekers	Beurshal <10.000 bezoekers

Helmond

Hightech automotive campus
De Groene Campus
Business Club Helmond Sport
Locatie Itch
Hotel West-Ende / Brasserie Rubenshof

Peelregio

Deurne
Laarbeek

SGE

Eindhoven

Beursgebouw Eindhoven

Willibrordhaeghe
De Brabantse Kluis

PSV Stadion
High Tech Campus
Klokgebouw/ Strijp S
Evoluon
NH Geldrop
Carlton De Brug

Geldrop

Mierlo

Bijlage II: Scoretabel voorzieningen

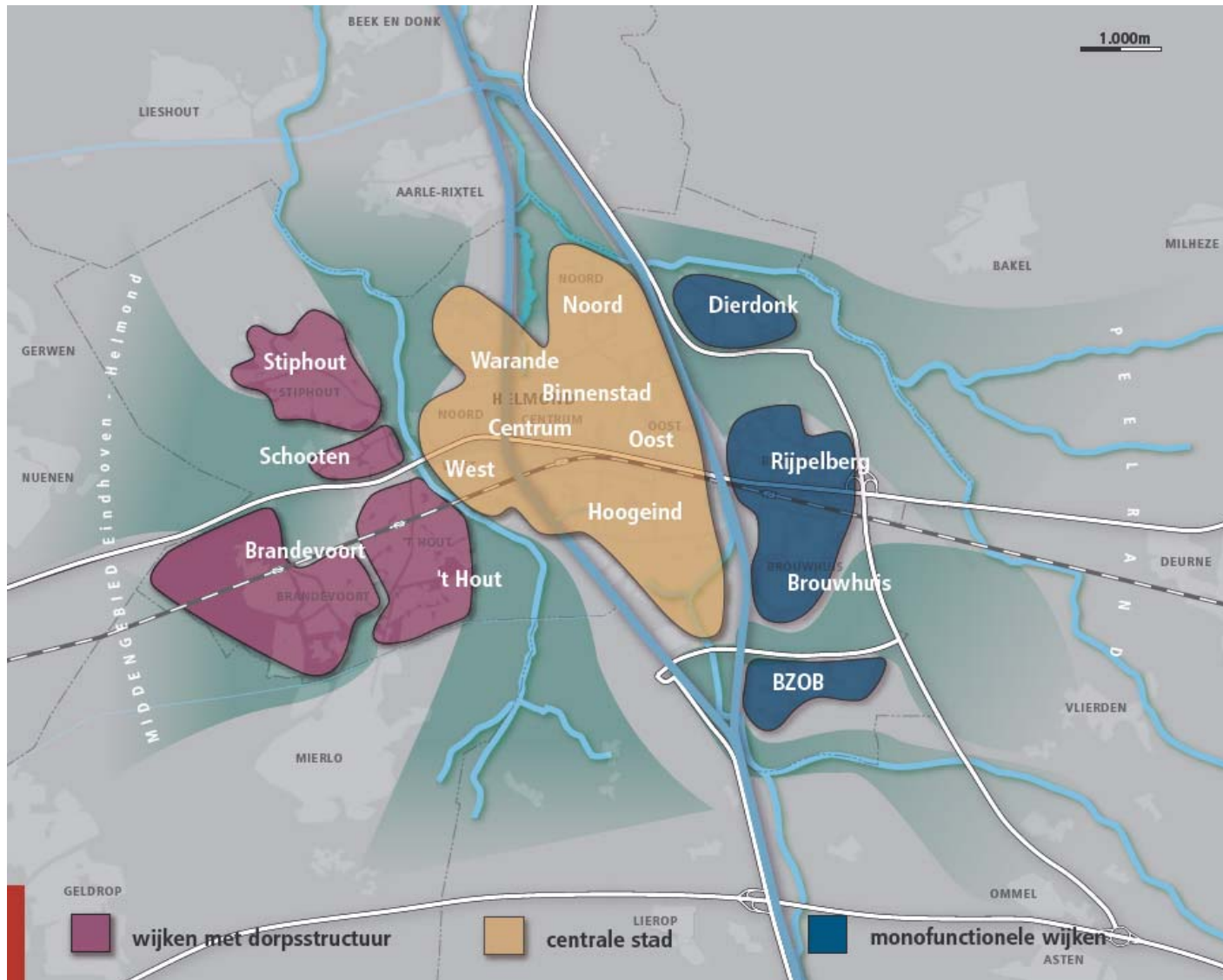
Voorzieningen	Afmaken	Knelpunten	Hiaten	Stedelijkheid	Thema's	Quick Wins	Totaal
Attracties							
Overdekte kinderspeelhal			+			+	++
Speeltuinen			+				+
Kinderboerderijen			+				+
Themapark	+		+		+		+++
Spraakmakende/belevingsarchitectuur	+			+	+		+++
Bezienswaardigheden en bijzondere architectuur ontsluiten voor publiek					+	+	++
Vermaak							
Discotheek/club/dansgelegenheid			+	+			++
Ontmoetingsplekken in openbare ruimte				+		+	++
Faciliteren jongerencultuur/straatcultuur			+	+		+	+++
Stedelijk jongerencentrum			+				+
Openluchtwembad			+				+
Subtropisch zwembad	+		+				++
Urban Entertainment Centre			+				+
Pretdozen (indoor leisure)			+				+
Poppodium	+	+		+			+++
Gamecentre (niet automatenhal)			+				+
Innovatieve belevingsconcepten rondom thema's				+	+		++
Detailhandel							
Basisaanbod in centrum compleet/goede mix	+		+	+			+++
Basisaanbod woonboulevard compleet/goede mix			+				+

Voorzieningen	Afmaken	Knelpunten	Hiaten	Stedelijkheid	Thema's	Quick Wins	Totaal
Groter aandeel kwaliteitswinkels	+		+	+			+++
Groot warenhuis			+	+			++
Streekproductenmarkt			+				+
Aandacht voor kwaliteit van de weekmarkt		+					+
Unieke winkelconcepten			+	+			++
Gethematiseerde winkelstraten/pleinen				+			+
Horeca							
Basisaanbod in centrum compleet/goede mix	+		+	+			+++
IJssalons			+				+
Fastfoodketens			+				+
Pleisterplaatsen/daghoreca	+		+		+		+++
Bijzondere/specialiteiten/kwaliteitsrestaurants			+		+		++
Kookstudio's			+		+		++
Unieke grootschalige foodconcepten			+		+		++
Horeca in bijzondere panden/objecten					+		+
Meer terrassen			+	+			++
Sport							
Publiek zwembad	+	+					++
Fitnessvoorzieningen			+				+
Trimparcoursen			+		+		++
Manege			+		+		++
18-holes golfbaan			+		+		++
Shortgolfbaan			+		+		++
Midgetgolf			+		+		++
Indoor tennis/squashbaan			+				+

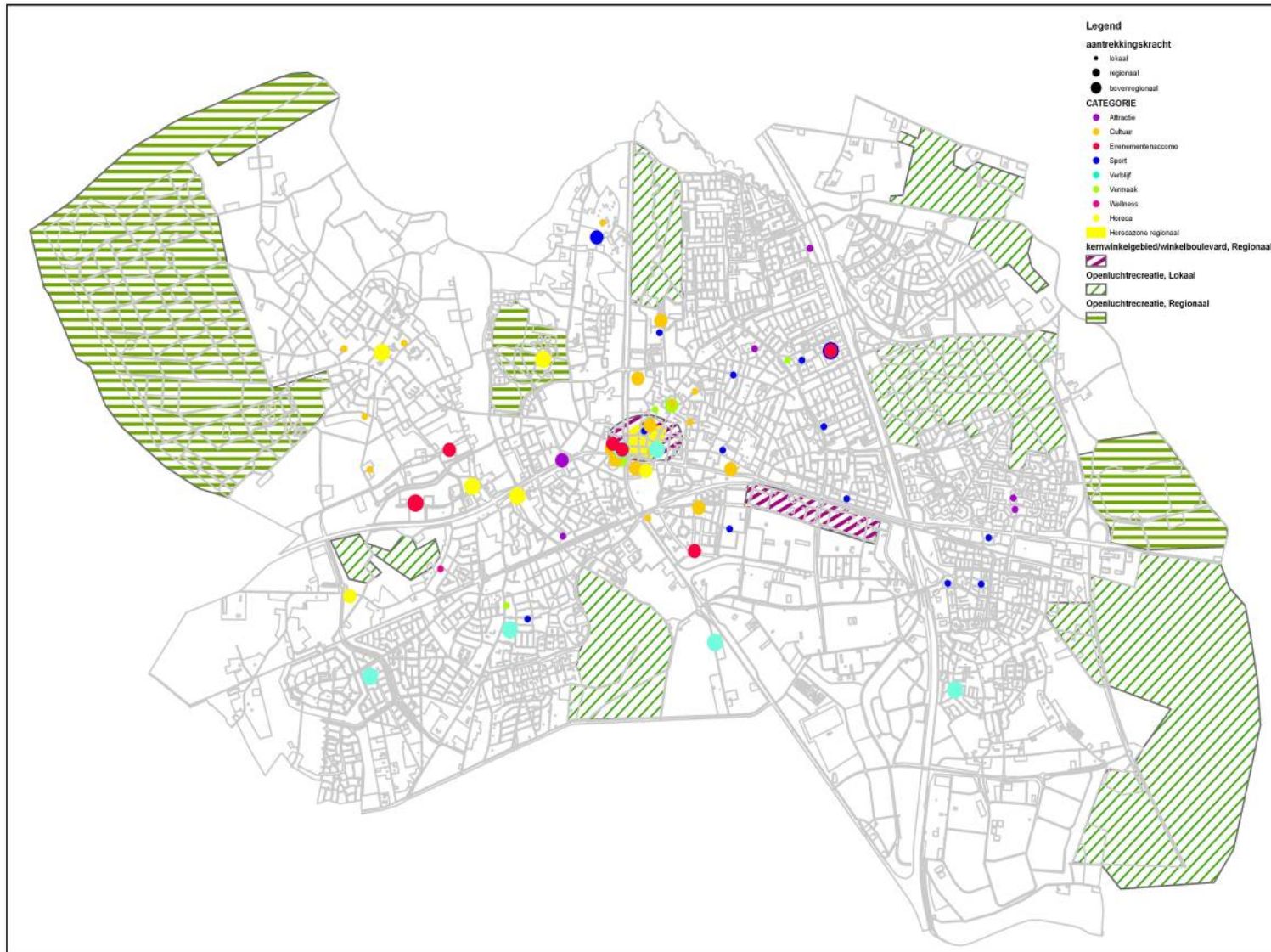
Voorzieningen	Afmaken	Knelpunten	Hiaten	Stedelijkheid	Thema's	Quick Wins	Totaal
Klimcentrum			+				+
Multifunctioneel stadion	+	+		+			+++
Wellness							
Sauna/thermen	+		+				++
Cultuur							
Expositie/presentatieruimte			+	+			++
Galerieën			+				+
Behoud en herbestemming cultuurhistorisch erfgoed		+		+	+		+++
Te bezoeken ateliers			+	+			++
Industrieel erfgoed toerisme o.b.v. verhalen en tastbare producten	+			+	+		+++
Professionaliseren draaiorgelmuseum	+	+			+		+++
Professionaliseren Edah museum	+	+			+		+++
Evenementen							
Platte zaal voor middelgrote indoor evenementen (min. 3.000 personen)			+	+			++
Stadsevenemententerrein voor middelgrote outdoor evenementen (min. 10.000 personen)			+	+			++
Drijvende pontons op het kanaal			+				+
Tijdelijk invullen leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen met evenementen			+	+	+		+++
Openlucht recreatie							
Versterken routestructuren			+		+		++
Betere ontsluiting uitloopgebied/opheffen knelpunten bereikbaarheid		+			+		++
Toeristische objectbewegwijzering			+			+	++
Toeristisch/recreatieve objectinformatie			+			+	++
Speelbos			+		+		++
Stadsstrand			+		+		++

Voorzieningen	Afmaken	Knelpunten	Hiaten	Stedelijkheid	Thema's	Quick Wins	Totaal
Recreatieplas met voldoende basisvoorzieningen	+		+		+		+++
Vermaak op het water (waterfietsen, kano's e.d.)			+		+		++
Outdoor adventure			+				+
Verblijf							
Hotels	+		+	+			+++
Bed & breakfastaccommodaties			+	+			++
Kleinschalige kampeerverreinen			+				+
Groepsaccommodaties			+				+
Gereguleerde Overnachtingsplaats: GOP (camperplaats)			+			+	++
Aanlegvoorzieningen recreatievaart			+	+	+		+++
Onderscheidend bungalowpark	+		+		+		+++
Verblijfsvoorzieningen in bijzondere panden/objecten			+		+		++
MICE-accommodaties							
Grote platte zaal voor beurzen/congressen			+	+			++
Unieke accommodaties voor MICE			+	+	+		+++

Bijlage III: gebruikte kaartbeelden op A4 formaat

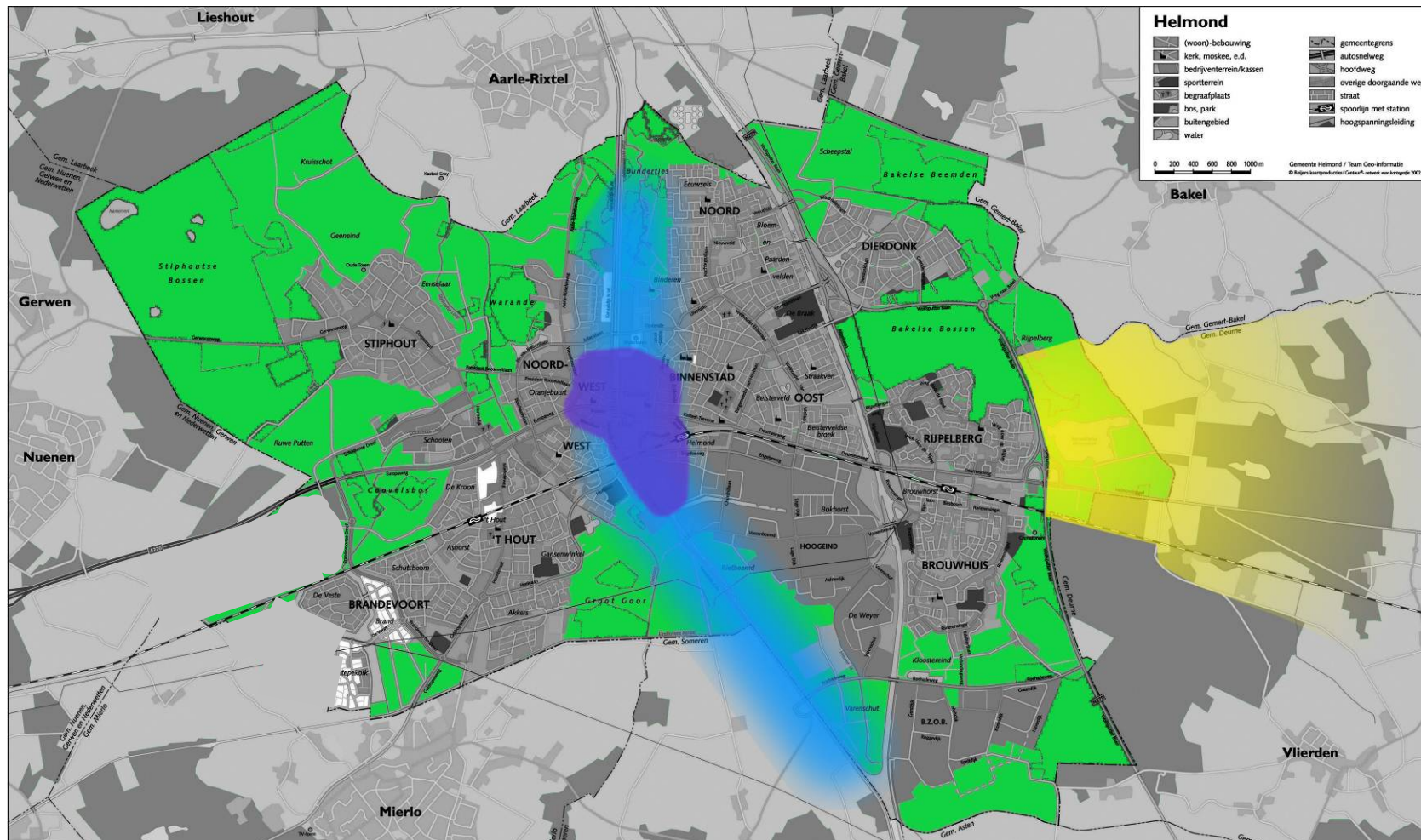
Ruimtelijke basisstructuur met verschillende identiteiten (bron: ASP 2015)

Huidig aanbod vrijetijdsvoorzieningen in Helmond

Aanbod in planvorming in Helmond (voor een toelichting op de cijfers: zie paragraaf 3.1.2. van de nota)

Ruwe indeling vrijetijdslocaties

Bijlage IV: Colofon

Opdrachtgevers:

- Bestuurlijk: S. Yeyden
- Ambtelijk: W. Swinkels

Auteurs:

- T. van Horne
- L. Peters

Projectgroep:

- Y. Feenstra
- W. van Hal
- T. van Horne
- L. van Oorscot
- L. Peters
- C. Vermeulen

Klankbordgroep:

- I. Bastiaansen
- J. Bongaarts
- N. van Dam
- T. Gremmen
- R. van den Heuvel
- E. Joynes
- N. ter Linde
- J. van Meer
- T. Middel
- L. van Oorscot
- A. van Poppel
- F. Rietveld
- R. Slaats
- C. Steijn
- J. Verspaget

Regiegroep:

- J. Mooibroek
- F. Stienen
- W. Swinkels
- S. Yeyden

Helmond, februari 2010